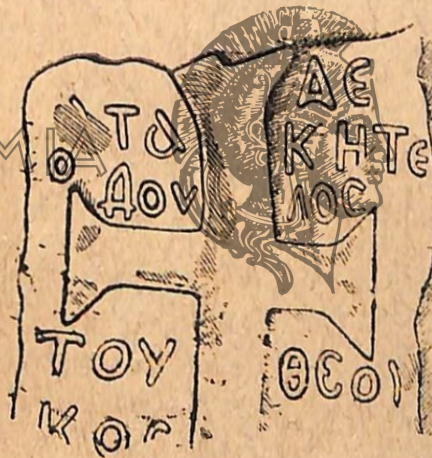

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΖΗΣΗ

ΑΙ ΑΜΑΡΤΙΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΘΗΝΑΙ

1940

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΙ ΑΜΑΡΤΙΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΖΗΣΗ

ΑΙ ΑΜΑΡΤΙΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

«Λεπιδωχᾶν πολλοὶ καὶ πέφτουνε
πρὸ τοῦ ἀκόμῃ ἢ αὐγῇ ροδίσει,
χαρὰ σ' ἐκειόν, τὸ στήθος του προβάλλοντας,
τὸν κόσμον τὸν ἀγύρτη θὰ νικήσῃ.»

1928

ΑΘΗΝΑΙ

1940

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΙ ΑΜΑΡΤΙΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Η ΘΡΑΚΗ ἦταν μιὰ ρωμαντική κοπέλλα ποὺ ζοῦσε εἰς τὴν ἐξοχή. Ἀπὸ παιδάκι ἀκόμη παρά-
τησε τὸ σπιτί της καὶ γύρευε νὰ ζήσει μόνη της,
μὲ τὴ δουλειά της χωρὶς νὰ παραδαραίνει κανέναν,
γιατὶ ἦταν περήφανη. Δὲν φοβότανε καθόλου τὴ
δουλειά. Ἐπλυνε, ἔρραβε, ἔσκαφτε καὶ κεντοῦσε.
Ἦταν ἐπιτήδεια δι' ὅλα καὶ τόσο ἐργατική ποὺ
ἐπρόφθαινε καὶ ἐτελείωνε ὅχι μόνον ὅλες τὶς δου-
λειές της, ἀλλὰ τῆς ἔμεναν καὶ ἀρκετὲς ὥρες διὰ
νὰ διαβάζη. Ἐκτὸς λοιπὸν ποὺ ἦταν ἐργατική,
ἦταν καὶ μελετημένη κοπέλλα, καὶ διὰ τὸν λόγον
αὐτὸν εἶχε μέσα της ἄσβεστη πάντα τὴν ἐλπίδα
ὅτι θὰ ζήσει κάποτε εὐτυχισμένη μὲ ἓναν καλὸν
ἄνδρα εἰς τὸ πλευρό της.

Μὲ τὴν ἐργασία της ἔκαμε ἓνα σπιτάκι εἰς τὴν
ἐξοχή καὶ πλάϊ εἰς τὸ κρεβάτι της εἶχε στήσει τὴ
μικρὴ βιβλιοθήκη της. Ἀγαποῦσε τὰ παραμύθια
καὶ τὶς ἱστορίες, χωρὶς νὰ βαρύνεται νὰ καταπιά-

νεται και με τις φιλοσοφίες. "Ενα διάστημα γοητεύθηκε πολύ με τις υλιστικές ιδέες και έγινε σοσιαλίστρια. 'Αλλά γρήγορα πάλι ο ρωμαντισμός της, ο πολύ βαθύς, την έρριξε εις τα ιδεαλιστικά της λημέρια. 'Ωστόσο όμως ανεγνώριζε και μία πλευρά όρθή του υλισμού και κατεγίνετο να συνδυάση μέσα της τις δύο αυτές θεωρίες και να βγάλη ένα συμπέρασμα.

'Αλλά τί αξία θα είχαν τα συμπεράσματα μιας άγνωστης κόρης επάνω εις αυτά τα ζητήματα; Δι' αυτό εκλείσθηκε εις τον έαυτό της. Οί ιδέες δικές της, ο κόσμος δικός της. Οί γειτόνισσές της την αγαπούσαν και την εκτιμούσαν πολύ, διότι εις όλες ήταν χρήσιμη. Της μιας να περιποιηθῇ τὸ παιδί, τῆς άλλης να ράψῃ ~~επιτήδεια~~ τὰ ρούχα του ~~άνδρός~~ της, διὰ να μὴ φαίνωνται τὰ μπαλώματα που θα τὰ φορέσῃ τὴν Κυριακή διὰ να πάγῃ εις τὴν ἐκκλησία, τῆς άλλης να δώσῃ συμβουλή διὰ να κάμῃ τὸ φαγί της. Ξένοιαστη ἐτραγουδοῦσε κάθε μέρα τὴν εὐτυχία της και ἐδόξαζε τὸν Θεὸν διὰ τὰ τόσα καλὰ που ἐχάρισε εις τὸν κόσμον.

"Ενα βράδυ, ἐνῶ ἦταν ἀπασχολημένη με τὰ αἰώνια θέματα, τὸν Ὑλισμὸ και τὸν Ἰδεαλισμὸ, ἄκουσε να κτυποῦν βιαστικά και δυνατὰ τὴν πόρτα της.

Κόρη μονάχη και εις τὴν ἐξοχή, πῶς ν' ἀνοίξῃ; Ἐβγήκε εις τὸ παράθυρο, και με τὸ θάρρος και τὴν ἐπιβολή που εἶχε, ἐρώτησε:

— Ποιὸς εἶσαι, που χτυπᾷς ἔτσι;

— "Ανοιξέ μου, καλή μου. Εἶμαι μιὰ ξένη. "Ι-

σως νάχῃς ἀκούσει γιὰ μένα. Εἶμαι ἡ Δύστυχη, κοσμοξாகουσμένη πόρνη και θέλω να με γλυτώσῃς, να με προστατεύσῃς!

— Πῶς δὲ σὲ ξέρω; Ἀπήντησε ἡ Θράκη. Σὲ ξέρω και μάλιστα πολὺ καλά, και ἀπορῶ τώρα περισσότερο: Ποιὸν φοβάσαι ἐσύ; Ἀπὸ πάνω σου ἔχουν περάσει ὅλες οἱ φυλές τοῦ Ἰσραήλ. Τί ἄλλο μπορεῖς να πάθῃς;

— "Ω! σ' ὀρκίζομαι, κοπέλλα μου, πῶς ἂν ἀναστηθῇ ὁ Ἰακώβ και κάμῃ ἄλλους δώδεκα γιουὺς, κι' οἱ γιοιὶ του αὐτοὶ κάμουν ἀπὸ μιὰ φυλὴ και περάσουν κι' αὐτὲς ἀπὸ πάνω μου, δὲ θα ντραπῶ, δὲ θα στενοχωρεθῶ καθόλου. Εἶμαι πόρνη, κολασμένη, δὲν φοβοῦμαι τὴν ἁμαρτία· εἶμαι ὅμως κι' ἐγὼ ἄνθρωπος και πονάω. "Ανοιξέ με, ἀνοιξέ με να σὲ πῶ ἀπὸ τί ὑποφέρνω, γιατί φοβοῦμαι να φωνάξω μέσα στοὺς δρόμους τὸν πόνο μου.

Ἡ Θράκη συγκινήθηκε, και χωρὶς να τὴν ἐρωτήσῃ ἄλλο τίποτε, κατέβηκε και τῆς ἀνοίξε.

Ἀντίκρυσε ἓνα πλάσμα ἀξιολύπητο· τὰ μαλλιά της ἀχτένιστα σὰν τῆς τρελλῆς, και τὰ ρούχα της ξεσχισμένα. Τὴν ἔβαλε να ἡσυχάσῃ εις ἓνα πρόχειρο κρεβάτι που ἔκαμε με κάτι σανίδια και τῆς ἔδωκε να πιῇ λίγο γάλα και τῆς ἔβρασε και δύο αὐγά, διότι ἡ Θράκη ἦταν νοικοκυρεμένη και εις τὸ ἐξοχικό της εἶχε και κατσίκες και ὄρνιθες.

Δὲν εἰμποροῦσε ὅμως να βάλῃ ὁ νοῦς της ποῖος να ἦταν ὁ φόβος τῆς Δύστυχης. Μήπως κανένα ἄγριο ζῶο τὴν ἐκυνήγησε; Ἀλλά ἡ Δύστυχη δὲν φαίνονταν τόσο δειλὴ να φοβηθῇ τὸ ζῶο. Οὔτε εἶχε

λόγους νὰ ἀγαπάη τόσο πολὺ τὴ ζωὴ, ὥστε νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ στερηθῇ τὰ θέλητρά της.

Ἡ περιέργεια ὁμῶς τῆς Θράκης δὲν ἐδόσταξε καὶ πολὺ διότι ἡ Δύστυχη, σὰν ἡσύχασε λίγο, μόνη της ἄρχισε νὰ λέγῃ τὴν ἱστορίαν της.

— Τί τὰ θέλεις, καλή μου; Εἶμαι πόρνη, τὸ ξέρω, κι' οὔτε ντρέπομαι καθόλου. Ἀπὸ μικρὴ παρεξέκλινα, εἶχα ἐλαττώματα καὶ δὲν μποροῦσα νὰ χαλιναγωγῆσω τίς ὁρέξεις μου. Ὁ πατέρας μου καὶ ἡ μητέρα μου πέθαναν ὅταν ἤμουν πολὺ μικρὴ, μὰ καὶ νὰ ζοῦσαν γιὰ μένα ἦταν ἀδιάφορο. Εἶχα κι' ἓνα ἀδελφὸ πού τὸν ἀγαποῦσα, μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τοῦ προφυλάξω τὴν τιμὴ. Τὸ μόνο πού μποροῦσα νὰ κάμω γιὰ χάρι του, ἦταν νὰ φύγω ἀπὸ κοντά του, καὶ γιὰ νὰ μὴν ἔχῃ οὔτε τὴ σκιά τῆς ντροπῆς μου ἀλλάξα καὶ ὄνομα καὶ ἔγινα ἀγνωστὴ καὶ ξένη γιὰ ὅλον τὸν κόσμον. Γύρισα σὲ πολιτεῖες καὶ σὲ χῶρες καὶ ὑπόφερα πολὺ. Ἡ κακοπέρασι καὶ τὰ βασανιστήρια πού ὑποφέρνω ἀπὸ κείνους πού με δίνουν μιὰ βουκιὰ ψωμί, δὲν με πειράζουν καθόλου, γιατί ἐμένα ἔτσι μ' ἀρέσει νὰ ὑποφέρνω. Νὰ ὑποφέρνω, ναί, γιατί οἱ κακουχίες με ταιριάζουν ἐμένα. Ἀπόφα ἔφτασα στὸ μέρος σας, πού νὰ μὴν ἔφταναν νὰ ἔρτω, γιατί σ' ἓνα καφενεῖο τὸ μάτι μου πῆρε τὸν ἀδελφὸ μου. Τὸν εἶδα καὶ τὸν γνόρισσα κι' ἀμέσως ἔτρεξα νὰ γίνω ἀφαντὴ γιὰ νὰ τὸν προφυλάξω ἀπὸ τὴ ντροπὴ μου καὶ τὴν ἀμαρτία μου. Ἀλλὰ κι' ἐκεῖνος με εἶδε κι' ἔτρεξε κατόπι μου. Ἐφυγα τότε κι' ἐγὼ με ὅλα τὰ δυνατά μου καὶ κρύφτηκα στὴν κουζίνα μιᾶς ὑπόγειας νταβέρ-

νας, ὅπου ἀμέσως πλύθηκα ἀπὸ τίς μπογιές καὶ τίς μποῦδρες, πού εἶχα στὸ πρόσωπο γιὰ νὰ ἐλκύνω τοὺς ἄνδρες. Νόμισα πὼς ἦρθε πιά ἡ τελευταία μου στιγμὴ καὶ θὰ παρέδινά τὴν κολασμένη μου ψυχὴ στὸ Θεό. Νόμιζα πὼς ὁ ἀδελφός μου θὰ ζητοῦσε ἀπὸ μένα τὴν τιμὴ τῆς οἰκογενείας μας καὶ θὰ με σκοτώνει. Ἦθελα τὴν τελευταία μου ὥρα νὰ εἶμαι καθαρὴ. Ναί, καθαρὴ, καθαρώτερη τοῦλάχιστον ὅσο μποροῦσα. Παράξενο ὁμῶς· πέρασε πολὺ ὥρα καὶ ὁ ἀδελφός μου δὲν φαίνονταν νὰ ὀρμήσῃ ἀπὸ καμμιὰ μεργιὰ μέσα στὴν κουζίνα καὶ νὰ με σκοτώσῃ, ὅπως περίμενα. Σὲ λίγο ξεθάρρεψα καὶ ἀπὸ μιὰ τρυπούλα τῆς κουζίνας εἶδα μέσα στὴ νταβέρνα. Διέκρινά τὸν ἀδελφὸ μου νὰ κάθεται με ἄλλους φίλους του καὶ νὰ γλεντάῃ. Δὲν φαίνονταν νὰ εἶναι οὔτε θυμωμένος οὔτε κἄν ταραγμένος. Καὶ εἶπα μέσα μου πὼς ἡ ὁ ἀδελφός μου δὲν με γνόρισε πού εἶμαι ἡ ἀδελφὴ του, ἢ πὼς μ' ἀγαπάει τόσο πολὺ, πού συγχωρεῖ τὰ παραπτώματά μου καὶ ἀποφάσισε νὰ με προστατεύσῃ καὶ νὰ με φέρῃ πάλι στὸν καλὸ δρόμον.

» Ὅσο ἔβλεπα ἀπὸ τὴν τρυπούλα τὸν ἀδελφὸ μου χαρούμενον, τόσο με κυρίευε αὐτὴ ἡ ἰδέα καὶ ἀποφάσισα νὰ βγῶ κι' ἐγὼ ἔξω. Πῆγα δειλὰ δειλὰ καὶ κἀθήσα σὲ μιὰν ἄκρην με χαμηλωμένο τὸ κεφάλι. Οἱ ἄνδρες σὰν μ' εἶδαν ἀλλάλαξαν καὶ ἐνθουσιάστηκαν. Ἐγὼ ὁμῶς ἔκαμα πὼς δὲν κατάλαβα. Ἀρχισαν νὰ μοῦ ρίχνουν καὶ λόγια νὰ τοὺς συντροφεύσω στὸ γλέντι. Ἀπὸ περιέργεια σήκωσα τὰ μάτια μου νὰ ἰδῶ τί στάσι κρατᾷ ὁ ἀδελφός

μου. Καί σάν ανταμωθήκανε τὰ βλέμματά μας, ἔνοιωσα νὰ μὲ κάμνη νόημα νὰ βγῶ ἔξω καὶ πὼς σὲ λίγο θάρχονταν καὶ κείνος.

» Μὲ τρόπο βγήκα ἔξω καὶ περίμενα. Δὲν ἄργησε καθόλου. Βγήκε κι' ἐκεῖνος καὶ μ' ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι. Μὲ πῆγε σ' ἓνα δωμάτιο. Μόλις εἶχε νυχτώσει. Ὁ δρόμος ποὺ περάσαμε μὲ τὸν ἀδελφό μου εἶναι ἀκόμα βρεμμένος μὲ τὰ δάκρυά μου. Μόνο στή διαδρομὴ αὐτῇ, ποὺ δὲν ἦταν καὶ μεγάλη, μόλις διακόσια μέτρα, ἔνοιωσα μέσα μου τὸν ἄνθρωπο. Νόμιζα ὅτι ὁ ἀδελφός μου μὲ συγχώρεσε καὶ μὲ πῆγαινε στὸ σπίτι του νὰ μὲ προστατεύσῃ. Πόσα ὄνειρα δὲν ἔκαμα ὅσο νὰ περάσουμε αὐτὰ τὰ διακόσια μέτρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ σπίτι ποὺ μὲ πῆγε ὁ ἀδελφός μου! Ταξίδεψα σὲ ὤκεανους, πῆγα σὲ κόσμους ξένους, ὅπου κανεὶς δὲν μὲ γνῶριζε. Ἐκεῖ ἔκτισα ἀμέσως ἓνα σπιτάκι καὶ ζοῦσα εἰρηνικὰ καὶ ἀγαπημένα μὲ τὸν ἀδελφό μου. Εἶχα καὶ ὄρνιθες καὶ κατσίνες καὶ κῆπο καὶ λουλούδια καὶ προπάντων τιμὴ! ὦ, τιμὴ! Μέσα στὴν κουζίνα τῆς νταβέρνας πλύθηκα ὅχι μόνον ἀπὸ τὶς μπογιές καὶ τὶς μποῦδρες, μὰ κι' ἀπ' ὅλες τὶς ἀνομίες μου. Καινούργιος κόσμος ἔγινε γιὰ μένα ἡ συνάντησί μου μὲ τὸν ἀδελφό μου. ὦ τί ψῆμμα!

» Σάν πήγαμε στὸ δωμάτιο, εἶδα ἓνα ζῶο, τὸν ἀδελφό μου...»

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ Δύστυχη ἀνελύθη εἰς λυγμούς καὶ δὲν εἰμποροῦσε νὰ συνεχίσῃ.

Ἀλλὰ ἡ Θράκη ἐκατάλαβε πλέον ἀρκετὰ καὶ ἀφοῦ τὴν καθυσόχασε, τῆς εἶπε νὰ ξελάσῃ ὅσα

δὲν εἰμποροῦσε νὰ πῇ καὶ νὰ συνεχίσῃ.

Καὶ ὅταν ἡ Δύστυχη συνήλθε, ἐσυνέχισε:

— Τὸν ἔδωκα μὲ δυνατὴ σπρωξιὰ ποὺ τὸν κόλλησα στὸν τοῖχο. Εἶδα ποὺ τοῦ ἔμειναν στὰ χέρια του κάτι κομμάτια ἀπὸ τὰ ροῦχα μου. Τὸ παράθυρο, στὴν τύχη μου, ἦταν ἀνοιχτό. Χωρὶς νὰ τοῦ δώκω καιρὸ νὰ μὲ ξαναπιάσῃ, πηδῶ στὸ δρόμο, μὰ γιὰ κακὴ μου τύχη ὁ δρόμος ἦταν κοντὰ μου. Ἐκεῖ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου. Οὔτε τρία μέτρα ὕψος. Καὶ τῶρα ἀμέσως στὰ πόδια. Δὲν ξέρω ἂν ἔτρεξε κατόπι μου, ἀλλὰ γιὰ μένα ἦταν τὸ ἴδιο. Ἐνόμιζα ὅτι μὲ κυνηγᾷ κάποια κατάρρα, ὅτι τὸ αἷμα μου αὐτὸ ἔχει μέσα του τὶς ἀμαρτίες τῶν προπατόρων μου. Δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα βωμὸς καὶ ἑστία. Βγήκα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν σας καὶ ἔτρεχα σάν τρελλὴ μέσα στοὺς ἀγρούς. Βρέθηκε ἡ πόρτα σου μπροστά μου καὶ χτύπησα νὰ μὲ προφυλάξῃς.»

Ἐσώπασε. Ἡ Θράκη δὲν θέλησε νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ περισσότερο. Τὴν ἄφησε νὰ ἡσυχάσῃ καὶ μόνη της ἄρχισε νὰ σκέπτεται τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ ποὺ τῆς ἔκαμε μεγάλη αἴσθησι. Καὶ μὲ τὶς φιλοσοφικὲς τῆς γνώσεις, ἀφοῦ ἐσκέφθηκε πολὺ, κατέληξε εἰς τὸ συμπέρασμα πὼς ὁ ἀδελφός τῆς Δύστυχης θὰ ἦταν σίγουρα σοσιαλιστὴς, ἀνθρωπιστὴς καὶ φιλειργηνικός...

«Φυσικά», σκέφθηκε ἡ Θράκη, «σύμφωνα μὲ τὶς ὀλιστικὲς θεωρίες, ὅταν μία γυναῖκα θὰ εἶναι πόρνη, δὲν ἔχει καὶ μεγάλη σημασία ἂν θὰ ἐκδίδεται μὲ τὸν Α ἢ μὲ τὸν Β. Μήπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἴμαστε ἀδελφοί;..

» Μὰ ἡ Δύστυχη, σκέπτονταν πάλι ἡ Θράκη, ὅσο καὶ ἂν ἦταν πόρνη, ἦταν καὶ ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ προτιμοῦσε νὰ ἀναστηθῇ ὁ Ἰακώβ, νὰ κάμῃ ἄλλους δώδεκα γιουούς, ὁ καθένας τους νὰ κάμῃ ἀπὸ μιὰ φυλὴ, κι' ὅλες αὐτὲς οἱ φυλὲς νὰ περάσουν ἀπὸ πάνω της, καλύπτοντας θὰ τῆς φαίνονταν αὐτό, παρὰ νὰ πάθῃ αὐτὸ πού ἔπαθε ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ της.»

Καὶ σκέφθηκε πάλι ἡ Θράκη: «Ἡ ταλαίπωρη ἡ Δύστυχη! Ὅσο καὶ ἂν θέλῃ νὰ ὑπακούσῃ στὶς ὑλικές της ἀνάγκες, πάλι δὲν μπόρεσε νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸν ἔμφυτο ἰδεαλισμὸ της. Τραγικὸ θῦμα τῶν ἐσωτερικῶν ἀντιθέσεων!» Καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της νὰ τὴν κρατήσῃ κοντὰ της καὶ νὰ ζήσουν μαζί καὶ οἱ δύο. Νὰ παλαίψουν μαζί μὲ τὶς δυσκολίες τῆς ζωῆς.

Μὲ τὴν σκέψι αὐτὴ τὴν ἐπῆρε ὁ ὕπνος.

* *

Ὅταν ἐξύπνησε ἔτρεξε νὰ ἰδῇ τὴν Δύστυχη. Αὐτὴ ὅμως δὲν ἦταν ἐκεῖ. Καὶ τὸ περίεργο οὔτε τὸ στῶμα της ἦταν εἰς τὸ μέρος του, οὔτε κανένα ἄλλο σημάδι ἐπρόδιδε ὅτι ἐφιλοξένησε ἄνθρωπο τὴν νύχτα ἐκεῖνη. Ὅλα ἦταν εἰς τὴ θέσι τους, ἔτσι πού ἦταν πάντοτε. Καὶ ἡ Θράκη ἀποροῦσε: Μήπως ἦταν ὄνειρο; Μήπως ἡ Δύστυχη δὲν εἶχε πάει εἰς τὸ σπίτι της; Μήπως δὲν ἔφυγε ποτὲ ἀπὸ τὸ σπίτι της; Μήπως ἦταν ἡ ἴδια; Καμμία θετικὴ ἀπάντησι δὲν εἴμποροῦσε νὰ δώσῃ εἰς τὰ ἐρωτήματα της αὐτά.

Καὶ τότε θυμήθηκε ἓνα ὄνειρο πού εἶχε ἰδεῖ πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια: Εἶδε πὼς πέθανε καὶ γύρω εἰς τὸ νεκρὸ της ἔκλαιαν οἱ γειτόνισσες καὶ οἱ φιληνάδες της. Καὶ ἐκεῖνη, παράξενο, ἐπιστατοῦσε εἰς τὴν κηδεῖα της, καὶ περιποιούνταν καὶ παρηγοροῦσε τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους πού ἐπῆγαν διὰ νὰ τὴν κλάψουν. Καὶ τίποτε δὲν εὗρισκε ἀφύσικο. Εἰς τὸν ὕπνο της δικαιολογοῦσε αὐτὸ τὸ φαινόμενο, τὸ πολὺ περίεργο, μὲ τὸν ἐξῆς ἀπλούστατο τρόπο: «Τὸ σῶμα μου, πού εἶχε μέσα τὴν ψυχὴ μου, διὰ τὸν ἓνα ἢ διὰ τὸν ἄλλο λόγον, κατήντησε ἀνίκανο νὰ τὴν συγκρατήσῃ. Κι' αὐτὴ ἔφυγε καὶ μόνη της κατῴρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ γύρω της μερικὰ ὑλικά καὶ νὰ ἀναπτύξῃ ἄλλον ὀργανισμό, ἄλλο σῶμα, πῶς γερὸ ἀπὸ τὸ προηγούμενον.»

Τί περίεργο ὄνειρο! Μήπως λοιπὸν καὶ ἡ ἐπίσκεψις τῆς Δύστυχης ἦταν κανένα ὄνειρο, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ζωηρὰ ὄνειρα πού βλέπει πότε πότε καὶ δὲν εἴμπορεῖ, ὕστερα ἀπὸ καιρό, νὰ θυμῇ ἂν ἦταν ὄνειρο ἢ πραγματικότης;

Ὅσῳ ἐξέχασε τὴν νυκτερινὴ αὐτὴ περιπέτεια κι' ἐπῆγε νὰ ἰδῇ τὶς δουλειές της, νὰ ρμύξει τὶς κατσίκες της καὶ νὰ ταῖσῃ τὶς κότες της, πού τὶς εἶχε εἰς ἓνα ὑπόστεγον, μέσα εἰς τὸν κήπον της.

Ἀφοῦ ἐσκούπισε καὶ τὴν αὐλὴν της καὶ τὸ δρόμον, ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρταν της, ἐστάθηκε λίγο νὰ ξεκουρασθῇ ἢ νὰ χαζέψῃ ἀντίκρου εἰς τὸν ἥλιον, ὁπότε εἶδε, ἐκεῖ ἐμπρὸς της, ἓνα γουροῦνι πού ἐσκάλιζε μὲ τὴ μούρη του τὸ χῶμα κι' ἐμούγκριζε. Καὶ βλέποντας τὸ γουροῦνι, ἐσκέφθηκε: «Ἀραγε

αὐτὸ τὸ ζῶο στάθηκε ποτὲ νὰ χαζέψῃ μπροστὰ στὸν ἥλιο ὅπως χατεύω κι' ἐγὼ αὐτὴ τῇ στιγμῇ;»
 "Ἐνα τόσο ἀπλὸ ἐρώτημα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ξεύρῃ κάθε ἄνθρωπος· καὶ ὁ πιὸ ἀγράμματος καὶ ὁ πιὸ κουτός. Καὶ ὅμως ἡ Θράκη, ἡ ἔξυπνη καὶ ἡ μελετημένη, δὲν εἴξευρε ἂν ποτὲ τὰ γουρούνια εἶδαν τὸν ἥλιο καὶ τὸν οὐρανό. Καὶ ἤθελε νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ ἐκείνη τὴν ὥρα καὶ παρακολουθοῦσε ὅλες τίς κινήσεις τοῦ γουρουνιοῦ. Ἦταν περίεργη νὰ μάθῃ, νὰ βεβαιωθῇ, ἂν θὰ γυρίσῃ καθόλου τὸ γουροῦνι τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ ἐπάνω νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιο καὶ τὸν οὐρανό. Ἀδίκος ὁ κόπος της. Τὸ γουροῦνι, ὅση ὥρα τὸ ἐκοίταζε, ὅλο ἐμούγκριζε καὶ ἐσκάλιζε μὲ τὸ ρύγχος του τὸ χῶμα, διὰ νὰ βρῇ νὰ φάῃ κάτι. Ἡ Θράκη ὅμως ἦταν ἐπιμονή· δὲν εἰμποροῦσε οὔτε νὰ σκεφθῇ οὔτε νὰ κάμῃ τίποτὲ ἄλλο. Ἦθελε νὰ βεβαιωθῇ, καὶ ἡ ἐννοια της αὐτῇ, ἂν τὰ γουρούνια βλέπουν ἢ δὲν βλέπουν τὸν οὐρανό, ἦταν ἡ μοναδική της ἀσχολία. Διὰ νὰ μὴ παραξενευθοῦν ὅμως οἱ γειτόνισσες, ποὺ θὰ τὴν ἔβλεπαν νὰ παρακολουθῇ ὅλη τὴν ἡμέρα τίς κινήσεις ἑνὸς γουρουνιοῦ, ἐπῆγε μέσα εἰς τὸ σπίτι της καὶ ἀπὸ ὑψηλά, κρυμμένη, ἀπὸ μιὰν ἄκρη τοῦ παρθυριοῦ της ἐκοίταζε τὸ γουροῦνι.

Ἐκόντευε μεσημέρι καὶ ἀκόμη δὲν εἶχε βεβαιωθεῖ διὰ τὴν ἀπορία της, ὁπότε μία ἡχερὴ καὶ μελωδική φωνή, τοῦ στραβοῦ ζητιάνου Μαθιοῦ, ποὺ κάθε ἡμέρα τὴν ὥρα αὐτὴ ἐξεκούφαινε, πότε μὲ τὰ τραγούδια του καὶ πότε μὲ τὰ σοφὰ ρητά του, τὴν ἤσυχη φτωχογειτονιά, ἀκούσθηκε ἐκεῖ κοντὰ της:

«— Τὰ γουρούνια δὲν εἶδαν ποτὲ τὸν οὐρανό!»

Ἡ Θράκη ἐταράχθηκε. Κι' ἄλλες φορές τὸ ἔπαθε αὐτό: Δηλαδή εἰς πολλὰς ἀπορίας της ἔρχονταν ὁλωσδιόλου ἀπρόσκλητος νὰ ἀπαντήσῃ αὐτὸς ὁ στραβὸς ζητιάνος. Δὲν ἤξευρε ποῦ νὰ ἀποδώσῃ αὐτῇ τὴν σύμπτωσι, ποῦ ὥστόσο ἐπαναλαμβάνονταν. Αὐτὸς ὁ στραβὸς διὰ τὴν Θράκη ἦταν ἕνας τρομερὸς ἄνθρωπος. Σὰν νὰ εἴξευρε ὅλα τὰ μυστικά της. Πολλὲς γειτόνισσες τὸν ἐνόμιζαν τρελλόν διότι δὲν ἐκαταλάβαιναν τὰ λόγια του. Ἐξαφνα ἔλεγε πὼς εἶναι εὐτυχισμένος ποὺ εἶναι στραβός, διότι βλέπει μόνον ἐκεῖνα ποὺ θέλει ἡ ψυχὴ του. Ἐλεγε πὼς κάθε μέρα δι' ἐκεῖνον ὁ οὐρανὸς εἶναι καθαρός καὶ ὁ ἥλιος λάμπει. Τὰ λειβάδια καὶ τὰ δένδρα εἶναι δι' αὐτὸν ὅλο τὸ χρόνο πράσινα, καὶ ἤθελε νὰ εἶναι καὶ κουφὸς διὰ νὰ μὴν ἀκούῃ τὰ πικρόλογα ποὺ τοῦ ἔλεγε ὁ κόσμος, χωρὶς αὐτὸς νὰ πειράζῃ κανέναν. «Ναί, ἔλεγε, μπορεῖ ὅλος ὁ κόσμος νὰ μὲ λέῃ τρελλόν. Δὲν ἔχω καμιὰ ἀνάγκη ἀπὸ τὰ ἐγκώμια τοῦ κόσμου. Μὰ δὲν μπορεῖ, θάναί καὶ κανένας ἄνθρωπος νὰ καταλαβαίνει τὴν καρδιά μου. Κι' ἕνας νᾶναι μὲ φτάνει, μὲ φτάνει... δὲ θέλω πολλούς...» Καὶ χάνονταν ἀνάμεσα εἰς τὰ σπίτια, διὰ νὰ πάῃ εἰς ἄλλη γειτονιά.

Ζοῦσε μὲ τὴν ἐλεημοσύνη τοῦ κόσμου, διότι τὸν ἐλυποῦνταν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ἐνόμιζαν τρελλόν. Κοιμοῦνταν δὲ πότε εἰς τὸ δρόμο, πότε εἰς τοὺς κήπους καὶ πότε εἰς τίς αὐλές. Δι' αὐτὸν ἡ νύχτα καὶ ἡ μέρα ἦταν τὸ ἴδιο. Ὅταν ἔβρεχε ἐτρύπωνε εἰς

τὰ ὑπόστεγα ἢ εἰς τοὺς στάβλους, μαζὶ μὲ τὶς γίδες καὶ τὶς κότες.

Ἡ Θράκη δὲν εἰμποροῦσε νὰ πῇ τρελλὸν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες οἱ γειτόνισσες. Ἐσκέπτονταν νὰ ἐξηγήσῃ καὶ αὐτὸ τὸ φαινόμενο τοῦ σοφοῦ στραβοῦ ζητιάνου, ἀλλὰ δὲν εἰμποροῦσε νὰ βρῇ καμμία ἱκανοποιητικὴ λύσι. «Ὁ κόσμος εἶναι μυστήριο», ἐμολόγει καὶ εἰς τὰ τόσα ἐρωτηματικὰ ποὺ ἔβαζε διαρκῶς εἰς τὸν ἑαυτὸν της, προσετέθη ἀκόμη ἓνα. Τὸ περισσότερο ποὺ τὴν στενοχωροῦσε, ἦταν τὸ πῶς αὐτὸς ὁ στραβὸς συνέπιπτε νὰ ἀπαντᾷ πότε πότε εἰς κάτι ἐρωτήματα ποὺ γεννιοῦνταν μέσα της καὶ δὲν εἰμποροῦσε ὅχι μόνον ἐκείνη νὰ ἀπαντήσῃ ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι ποὺ θὰ εἶχαν τέσσερα μάτια.

Ἐκείνη δὲ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ στραβὸς ζητιάνος εἰς τὸ ἐρώτημά της, ἂν τὰ γουρούνια βλέπουν ἢ δὲν βλέπουν τὸν οὐρανό, ἀπήντησε τόσο κατηγορηματικὰ καὶ σταθερά, ὅτι τὰ γουρούνια δὲν εἶδαν ποτὲ τὸν οὐρανό, ἢ Θράκη ἐπίστευσε ἀνεπιφύλακτα εἰς αὐτὸ καὶ ἔπαυσε νὰ παρακολουθῇ τὶς κινήσεις τοῦ γουρουνιοῦ. Ἐξαλάφρωσε ἀπὸ τὴν ἔννοια αὐτή, ἀλλὰ τὴν ἐκυρίευσε τώρα ἄλλη ἔννοια: Ὁ στραβὸς ζητιάνος. Καὶ ἔκαμνε διάφορες ὑποθέσεις: «Μήπως εἶναι συγγενής μου;» Καὶ εἰς τὴν σκέψι αὐτὴν ἄρχισε νὰ ἐλέγχῃ τὸν ἑαυτὸ της: «Πῶς ἀφήνω ἐγώ, ἢ δυνατὴ καὶ ἢ περήφανη, ἓνα συγγενὴ μου, ἴσως ἀδελφὸ μου, ἴσως θετὸ μου, ἴσως... ἴσως... καὶ πατέρα μου, νὰ γυρίζῃ ἔτσι σὰν σκύλος μέσα εἰς τοὺς δρόμους;» Καὶ μέσα εἰς τὴν ψυχὴ της ἐγεννή-

θηκε μία συμπάθεια διὰ τὸν φτωχὸν αὐτὸν ἄνθρωπον. Καὶ μία ἄλλη σκέψις τῆς ἤρθε τότε εἰς τὸν νοῦν: Μήπως ἀγαπᾷ αὐτὸν τὸν φτωχόν, μήπως ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ γίνονταν ἄνδρας της, καὶ θὰ τὴν ἔκαμνε εὐτυχισμένην, ἦταν αὐτὸς ὁ στραβὸς ζητιάνος; Καὶ εἰς τὴν σκέψι αὐτὴν ἀνατινάχθηκε:

«— ὦ! Θεέ μου! τί καταδίκη!...»

Ἀλλὰ καὶ πάλι σὰν νὰ τὴν ἀναχαίτιζε κάτι καὶ νὰ τῆς εἶπε μέσα της: «Γιὰ στάσου κυρὰ Θράκη! λίγες κοπέλλες, ἴσως καὶ πιὸ ὁμορφες καὶ πιὸ μορφωμένες ἀπὸ σένα, ἔχουν ἄνδρες στραβοὺς, χωλοὺς, παραλυτικούς, ραχητικούς, καὶ ποῖος ξέρει ἀκόμη ἀπὸ πόσες πληγὲς καὶ ἀρρώστειες γνωστὲς καὶ ἄγνωστες πάσχουν οἱ ἄνδρες ποὺ ἔχουν τὶς πιὸ ὁμορφες γυναῖκες τοῦ κόσμου, καὶ ποὺ ἐσύ τὶς βλέπεις, σὰν κατεδαφίσεις πότε πότε, χαρούμενες καὶ εὐγενικὲς νὰ περπατοῦν καὶ νὰ πετοῦν σὰν τὰ πουλάκια στὰ πεζοδρόμια τῆς πολιτείας; Γιατί ἐσύ τάχα ἀρνιέσαι νὰ γίνῃς συντρόφισσα ἐνὸς δυστυχισμένου, καὶ σὲ φαίνεται τόσο τρομακτικὸς ὁ τυχὼν ἔρωτάς σου μὲ τὸ στραβὸ ζητιάνο;»

«Ναί», ἐσκέφθηκε ἡ Θράκη, «ὅλα σωστὰ αὐτά, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τὸν ἀγαπῶ τὸ ζητιάνο. Ὁχι, δὲν τὸν ἀγαπῶ!» εἶπε σταθερὰ διὰ νὰ φοβερίσῃ τὸν ἑαυτὸ της καὶ νὰ πνίξῃ, νὰ στραγγαλίσῃ μέσα της καὶ τὸ πλέον ἀμυδρὸ αἶσθημα διὰ τὸν στραβὸ ζητιάνον. «Καὶ ἐξ ἄλλου», ἐσκέφθηκε, «οἱ γυναῖκες αὐτές, ποὺ ἔχουν τοὺς στραβοὺς καὶ τοὺς παραλυτικούς, εἶναι πλούσιες. Ἐγὼ δουλεύω καὶ τυραννῶ τὸν ἑαυτό μου, γιὰ νὰ κερδίσω τὸ ψωμί μου. Μήπως ὁ

στραβός αὐτός θά μοῦ φέρῃ καμμιὰ περιουσία, ὅπως οἱ στραβοὶ καὶ οἱ παραλυτικοὶ τῆς πολιτείας φέρνουν στίς γυναῖκες τους καὶ ἐξασφαλίζουν τὴ ζωὴ τους καὶ τὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν τους; Ὁχι. Ὁ Μαθιὸς δὲν εἶναι μόνο στραβός. Εἶναι καὶ ζητιάνος. Καὶ ἡ φτώχεια εἶναι τὸ πιὸ βαρὺ σκοτάδι ποὺ μαυρίζει κι' αὐτὸν τὸν ἥλιο τοῦ μεσημεριοῦ.»

Τὴν ἄλλη ἡμέρα, τὴν ἴδια ἀκριβῶς πάλι ὥρα, ὁ στραβὸς ζητιάνος ἀκούσθηκε ἀπὸ μακριὰ. Σήμε-
ρα ἐτραγουδοῦσε καὶ μὲ τὴ μελωδική του φωνὴ ἔλεγε πὼς ἔδινε καρδιὰ εἰς τίς γειτόνισσες διὰ νὰ βγοῦν εἰς τὸ δρόμο νὰ χαροῦν τὸν ἥλιο καὶ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴ ζωὴ. Ἡ Θράκη ἐταράχθηκε σὰν τὸν ἄκουσε, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ ἀφουγκράζονταν μέσα ἀπὸ τὸ σπίτι της τὸ τραγούδι τοῦ ζητιάνου. Εἶχε κέφια ὁ Μαθιὸς σήμερὰ καὶ ἀπὸ τὸ μεγάλο τραγούδι τοῦ Ἡ Θράκη ἐπρόφθασε καὶ ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια :

«Ἀπὸ μικρὸς πλανήθηκα, τὸν κόσμον γιὰ νὰ μάθω.
»Γύρισα πόλεις καὶ χωριά, γύρισα σταυροδρόμια,
»εἶδα παλάτια ὁμορφα, εἶδα γλυκεῖς κοπέλλες,
»μὰ σὰν τὸν ἥλιο ποὺ φωτᾷ, σὰν τὸ νερὸ ποὺ τρέχει,
»σὰν τὴν καρδιὰ ὅπου ἀγαπᾷ δὲν εἶναι τὰ παλάτια.»

Ὅταν ὁ ζητιάνος ἔλεγε αὐτὰ τὰ τελευταῖα λόγια, ἦταν ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς Θράκης. Ἐκείνη, ποὺ τὸν ἄκουε ἀπὸ ὥρα καὶ εἰς τὸν νοῦν της δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο παρὰ πὼς νὰ πνίξῃ καὶ νὰ στραγγαλίσῃ καὶ τὸ πλέον ἀμυδρὸ αἶσθημα συμπαθείας διὰ τὸν στραβὸν αὐτὸν ζητιάνον, ὁρμητι-

κὴ καὶ ἀποφασιστικὴ ὅπως ἦταν, βγαίνει εἰς τὸ παράθυρο, καὶ στυγνὰ, ἀδυσώπητα, πεισνωμένα καὶ περιφρονητικὰ τοῦ ἐφώνησε :

«Δὲν ἀγαπιοῦνται οἱ φτωχοί, Θεοὶ κἂν γεννηθοῦνε!»

* *

Τὸ σπίτι τῆς Θράκης ἦταν ἐπάνω εἰς τὸ δρόμο ποὺ συγκοινωνοῦσε ἡ πολιτεία μὲ τὰ περίχωρα. Καὶ κάθε μέρα περνοῦσαν πολλοὶ διαβάτες πεζοὶ ἢ καβαλλάρηδες κι' ἐπήγαιναν εἰς ἐκδρομὲς ἢ καὶ διὰ ὑποθέσεις των εἰς τὰ περίχωρα. Μέσα εἰς αὐτοὺς ἦταν καὶ ἓνας ξανθὸς καὶ σγουρομάλλης ποὺ περνοῦσε πολλὰ συχνὰ, ποτε καβάλλα εἰς τὸ ἄλογο καὶ ποτε πεζός. Ἦταν γελαστός καὶ γλυκομίλητος. Ἐχαιρετοῦσε ὅλες τίς γυναῖκες, τίς χωριάτισσες, ποὺ ἐκάθονταν ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ ἐνδιαφέρονταν διὰ τὴ ζωὴ τους. Ἐρωτοῦσε διὰ τίς κατσίκες τους, διὰ τίς κότες τους, διὰ τὰ γουρούνια τους καὶ ἔλεγε πὼς κι' ἐκεῖνος εἰς χωριὸ ἐμεγάλωσε καὶ ὅτι τὸν συγκινοῦσε πολὺ ἡ χωριάτικη ζωὴ. Εἰς τίς κοπέλλες ἄφηγε νὰ καταλαβαίνουν ὅτι εἶναι ἡθικώτατος νέος καὶ εἰς τίς γριὲς ἔδειχνε ὑπερβολικὸν σεβασμό. Μερικὲς τὸν ἐχαρακτήρισαν ὡς σχολαστικόν. Ἀλλὰ ἡ Θράκη δὲν τὸν ἐχώνευε καθόλου. Ἐνῶ πολλὰς ἐπιζητοῦσαν τὴ φιλία του καὶ τὸ ἐθεωροῦσαν μεγάλη τους τιμὴ καὶ ποὺ τίς ἐχαιρετοῦσε μόνον, ἡ Θράκη τὸν ἀπέφευγε. Δὲν ἤθελε οὔτε νὰ περνᾷ κἂν ἀπὸ ἐμπρὸς της, διότι τὰ σγουρὰ ξανθὰ

μαλλιά του και ή πεταχτή μούρη του τής φαίνονταν τόσο άσχημα, και ξεσκούφωτος καθώς ήταν πάντα, τής προκαλούσε τήν άηδία. Ύστερα τó βλέμμα του πού τó περιέφερε έξεταστικά και φοβισμένα γύρω του, επρόδιδε τήν ένοχη ψυχή του. Πολλές φορές ή Θράκη τόν παρακολουθούσε πού απομακρύνονταν λίγο κι' έγύριζε κι' έβλεπε πίσω του, αν τόν παρακολουθ ή κανένα βλέμμα ή δια νά καταλάβη ποιá εντύπωση έκαμε εις τίς γυναίκες τó πέρασμά του. Καί ήταν τόσο άγρια, τόσο φοβισμένη αυτή ή ματιά του, σαν κι' αυτός ό ίδιος νά είχε άμφιβολίες και ένδοιασμούς δια τά ευγενικά του αίσθήματα πού έδειχνε εις τίς γυναίκες.

Άλλά ή Θράκη δέν είχε τήν τόλμη νά φανερώση τούς χαρακτηρισμούς της ατόνους δια τόν άγνωστο διαβάτη εις τίς άλλες γυναίκες. Καί ή αντίθεσις αυτή, πού δέν είμπορούσε νά θαυμάζη τόν σγουρόμαλλο διαβάτη, όπως τόν θαύμαζαν και οι άλλες γυναίκες και νά είναι ήσυχη, όπως ήσυχες ήταν κι' εκείνες, πού δέν έβλεπαν τήν άγρια και φοβισμένη ματιά του και δέν διέκριναν τήν προσοχή τής μούρης του, τήν τυραννούσε ήμέρα και νύκτα. Δέν ώμιλούσε, αλλά μέσα της τήν έτρωγε τó σαράκι. Ή ζωή της, ή τόσο ήσυχη και άπλη, κατήντησε ένα δράμα έσωτερικό. Μόνη της μέσα εις τόσες άμφιβολίες και αντιθέσεις ήταν υποχρεωμένη νά βρ ή παρηγοριά εις τόν έαυτό της. Πολλές φορές καταριόνταν τόν έαυτό της πού γεννήθηκε τόσο έξυπνη, δια νά βλέπη τόσα και τόσα πού οι άλλες γυναίκες ούτε καν τά υποψιάζονταν. Άλλά

πάλι, έσκέπτονταν, και τί θα τής ώφελοῦσε ή ζωή αν δέν θα ήταν τέτοια πού είναι; Καί έσφιγγε τόν έαυτό της και έκαμνε ύπομονή.

Όσο όμως περνούσαν οι μέρες και προχωρούσε πρòς τήν ώριμότητα τόσο και οι άνησυχίες της έμεγάλωναν, τόσο και περισσότερο τήν έθλιβε ή ζωή της. Κάτι ήθελε, κάτι ποθοῦσε, αλλά δέν είξευρε πού νά τó αναζητήσει. Καί άρχισε τώρα νά τής γίνεται βαρετή ή ζωή. Προτιμούσε νά σκέπτεται παρὰ νά δουλεύη. Καί έλεγε με τó νοῦ της, νά ήταν ένας τρόπος νά αποκτήσ η κάποια οικονομική ευχέρεια, νά έδωζε τά έξοδά της χωρίς νά είναι υποχρεωμένη νά δουλεύη τόσο σκληρά...

ΑΘΗΝΩΝ

Τόν τελευταίον καιρό ανέκάλυψε ένα υπέροχο θέληματρο: Νά γράφ η τίς σκέψεις της. Τής φαίνονταν σαν νά είχε εμπρός της κόσμο πού τήν έκαταλάβαινε και ώμιλούσε — γράφοντας — ελεύθερα δι' άλλες τίς στενοχώριες της και τίς άμφιβολίες της. Καί άφού έγραψε πολλά φύλλα, εδιάλεξε μερικά κι' έκαμε ένα μικρό βιβλίο. Μέσα εις αυτό τó βιβλιαράκι δέν έγραφε τίποτε άπό τίς άμφιβολίες της ούτε άπό τίς κρυφές της σκέψεις. Άπλούστατα περιέγραφε μόνον εκείνα πού θυμούνταν άπό τά πρώτα χρόνια τής ζωής της, κι' αυτά πολύ συγκεχυμένα. Έγραφε πώς ήταν τó σπίτι πού γεννήθηκε, προσπαθούσε νά ζωγραφίσ η τήν γειτονιά της, εκεί πού έζησε τά πρώτα της χρόνια και κάτι άλλα.

Επειδή δέ δέν έχρειάσθηκαν πολλά χειρόγραφα δια νά γραφούν αυτά τά λίγα πράγματα, απέφασισε

και να τα τυπώση, δια να τα ἔχη ὡς μία ἀνάμνησι τῶν παιδικῶν της χρόνων.

Ὅταν ὁμοῦς τὰ χειρόγραφα θὰ τυπωθοῦν, ὅσο και λίγο να κυκλοφορήσουν, κανεὶς δὲν ξεύρει ἀπὸ πόσους και ποίους ἀνθρώπους θὰ διαβασθοῦν. Καὶ μιὰ μέρα, ἐνῶ ἡ Θράκη κάθονταν ἀνύποπτη εἰς τὸ σπῖτι της, ἐπῆρε ἕνα γράμμα πού της ἔγραφε ἐπ' αὐτῇ κάτω αὐτά:

«Ἄν και δὲν σε ξεύρω καθόλου, ἂν και δὲν σε εἶδα ποτέ, σ' ἐγνώρισα τόσο καλὰ ἀπὸ τὸ βιβλίο σου, πού δὲν διστάζω καθόλου νὰ πῶ ὅτι ἐσύ εἶσαι ἡ χαμένη ἀδελφή μου. Ναί, σε ἀναγνωρίζω. Εἶσαι ἡ χαμένη ἀδελφή μου και αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σε ὑποστηρίξω. Γράψε με ἀπὸ τί ἔχεις ἀνάγκη. Ξεύρεις, αὐτὸ πού ἔκαμες — πού ἐβγάλες βιβλίο — εἶναι δουλειὰ δική μου.

Δέξου τοὺς ἀδελφικούς μου χαιρετισμούς
ὁ ἀδελφός σου Π»

Ἡ Θράκη ἔμεινε ἀναυδὴ ἀπὸ τὸ ἀνέλπιστο αὐτὸ γράμμα. Καὶ εἶπε μέσα της ὅτι τέλος πάντων εὐρῆκε κι' ἕναν ἄνθρωπο δικό της, ἕναν ἄνθρωπο πού νὰ τὴν καταλαβαίνει. Μόνον στενοχωρέθηκε λίγο μὲ τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ γράμματος: «αὐτὸ πού ἔκαμες εἶναι δουλειὰ δική μου», και δὲν εἰμποροῦσε νὰ τὰ ἐξηγήσῃ. Διότι μέσα εἰς τὸ μυαλό της δὲν εἰμποροῦσε νὰ χωρέσῃ πὼς ἦταν ἀπηγορευμένο, ἔστω και εἰς τὸν πλεόν ἀσήμαντο και εἰς τὸν πλεόν μηδαμινὸν ἄνθρωπο νὰ γράψῃ εἰς ὀλίγα χειρόγραφα τὴ ζωὴ τῶν παιδικῶν του χρόνων, και τίς ἀναμνή-

σεις του αὐτὲς νὰ τίς τυπώσῃ εἰς ἕνα μικρὸ βιβλίο. Καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της πὼς κάτι ἄλλο θὰ θέλῃ νὰ πῇ ὁ ἀδελφός της μὲ αὐτὰ τὰ λόγια του και ὅχι πὼς ἔπρεπε νὰ στείλῃ τὰ χειρόγραφα της εἰς ἐκεῖνον, διὰ νὰ τὰ δημοσιεύσῃ ἐκεῖνος, δηλαδὴ νὰ τὰ «περισώσῃ», και πὼς ἐκείνη ἦταν ἀνάξια και μηδαμινὴ διὰ νὰ ἐκδίδῃ βιβλία.

Μὲ αὐτὴ τὴ σκέψι παρεχώρησε «ἄφεσι ἁμαρτιῶν» εἰς τὸν καλόκαρδο και μεγαλόψυχο ἀδελφό της πού αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ και βιαστικὰ ζητοῦσε νὰ τοῦ γράψῃ ἀπὸ τί εἶχε ἀνάγκη. Ἐσκέφθηκε πολὺ διὰ νὰ βρῇ μέσα της, νὰ ἐξακριβώσῃ δηλαδὴ ἀπὸ τί εἶχε ἀνάγκη, διὰ νὰ τὴν ζήτησῃ ἀπὸ τὸν ἀδελφό της, διότι ὁ ἀδελφός της ἦταν γνωστὸς νοικοκύρης της πολιτείας και θὰ εἰμποροῦσε εἰς πολλὰ σημεῖα νὰ τῆς φανῇ χρήσιμος και συμπαραστάτης τῆς ζωῆς της.

Ἀλλὰ ἡ διαβολεμένη Θράκη ἐσκέφθηκε πὼς θὰ ἦταν χωργιατιὰ νὰ φανῇ ἀνίσχυρη εἰς τὸν ἀδελφό της και νὰ δείξῃ μὲ μιᾶς τὴν ὑλικὴ της φτώχεια και ταπεινοσύνη ὡς και τὴ δυσαρέσκειά της μὲ τὴ φτωχικὴ ζωὴ της. Κατὰ βάθος ἐποθοῦσε τώρα νὰ ἐγκατασταθῇ και αὐτὴ εἰς τὴν πολιτεία και νὰ ζῇ μιὰ ζωὴ ἄνετη, χωρὶς νὰ κουράζεται πολὺ διὰ νὰ βγάξῃ τὸ ψωμί της, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ἐθεώρησε πολὺ εὐκολο διὰ τὸν ἀδελφό της, πού εἶπε μέσα της πὼς και χωρὶς νὰ τὸ ζητήσῃ θὰ τῆς τὸ ἐξησφάλιζε ἐκεῖνος, ἀφοῦ αἰσθάνονταν τόσο μεγάλη τὴν ὑποχρέωσι νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ. Ἐξ ἄλλου ἡ Θράκη εἶχε ὅλα τὰ προσόντα διὰ νὰ ζήσῃ εἰς τὴν πολιτεία. Ἡ-

ταν έξυπνη και αρκετά μορφωμένη, ώστε και δακτυλογράφος θα εμπορούσε να δουλέψη, και ορθογραφία είχε διὰ να διορισθῇ γραφεύς, και οικοδιδασκάλισσα εμπορούσε να πάγῃ εἰς κανένα σπίτι. Καί ἦταν τόσο εύκολο εἰς τὸν ἀδελφὸ της νὰ τὴν βάλῃ εἰς μία τέτοια δουλειά, πού ἡ Θράκη ἐλογίζονταν και διωρισμένη. Καί ὕστερα ἡ Θράκη ἦταν ταλαντούχος: τραγουδοῦσε ὠραῖα και εἶχε τόσο καλὴ φωνή, πού ἂν τὴν ὑπεστήριζε ἕνας πού θὰ εἶχε τὰ μέσα, θὰ εμπορούσε και εἰς τὸ θέατρο νὰ παίξῃ ὅποιοδήποτε ρόλο.

Καί ἀφοῦ ἀναλογίσθηκὲ τὰ τόσα προσόντα της, ἔγραψε ὡς ἀπάντησιν εἰς τὸν ἀδελφὸ της ἕνα τρυφερό γράμμα, πού τοῦ ἔλεγε ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τίποτε, παρὰ μόνον ἤθελε ὁ ἀδελφός της νὰ ἔχῃ τὴν υγεία του και νὰ τὴν ἀγαπάῃ ἀδελφικά.

Εἰς ὑστερόγραφον δὲ τοῦ ἔλεγε πὼς θὰ κατεβῇ καμμιά Κυριακὴ εἰς τὴν πολιτεία νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ.

*
* *

Δὲν ἄργησε ἡ Θράκη νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπόσχεσί της αὐτῇ. Καί κατέβηκε μία Κυριακὴ διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἀδελφὸ της.

Ἐμεινε ὅμως ἀπολιθωμένη ὅταν εἰς τὸ πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ της ἀνεγνώρισε τὸν σγουρόμαλλον ἐκείνον νέον, πού περνοῦσε συχνὰ ἀπὸ τὸ σπίτι της και πού τὸν ἐθαύμαζαν οἱ γειτόνισσές της, ἐνῶ ἐκείνη αἰσθάνονταν ἀποστροφή και μῖσος δι' αὐτόν, χωρὶς νὰ ξεύρῃ ποῖός εἶναι.

Καί ἀμέσως ἔνοιωσε τύψεις μέσα της, πού χωρὶς κανένα λόγο μισοῦσε και ἀποστρέφονταν ἕναν ἄνθρωπο πού εἶχε τόσο καλὲς διαθέσεις δι' αὐτήν, πού χωρὶς ἀκόμη νὰ τὴν ἰδῇ καθόλου, αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ.

Δὲν εἰξευρε πὼς νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀδελφὸ της και ὅλη της ἡ ἀποστροφή και τὸ μῖσος ἔγιναν συμπάθεια και ἐκτίμησις δι' αὐτόν. «Ὁ μέγας μου ἀδελφός!» ἐπιθύριζε μέσα της. «Τί καλὸς ἄνθρωπος! Θεέ μου! πόσο εἶμαι ἁμαρτωλὴ πού μισοῦσα τοὺς ἀγγέλους σου;»

᾿Ωμίλησε μὲ τὸν ἀδελφὸ της κάπου δύο ὥρες ἐγκάρδια και φιλολογικά. Ἐμεινε ἐνθουσιασμένη. Δὲν ἐβιάσθηκε νὰ ζητήσῃ τίποτε ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ της.

— Θὰ ξαναδιωθοῦμε, τῆς εἶπε.

— Πῶς, θὰ βλέπομαστε τακτικὰ πιά στὸ ἐξῆς.

— Ναί, ναί, εἶπε ὁ ἀδελφός της.

Καί συνεπλήρωσε:

— Καί θὰ διῆς ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἕνας τίμιος και καλὸς ἄνθρωπος.

Αὐτὰ τὰ τελευταῖα λόγια ἐπληξαν πάλι τὸν ἐγωϊσμό και τὴν εὐθιξία τῆς Θράκης.

Καί αὐτόματα ψιθύρισε:

— Αὐτὸ εἶναι ὑποχρέωσις ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Δηλαδή θέλησε νὰ πῇ πὼς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ εἶναι τίμιοι και καλοί. Δὲν τὸ εἶπε ὅμως διὰ νὰ θίξῃ τὸν ἀδελφὸ της, ἀλλὰ κι' ἐκεῖνος δὲν αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ θιγῇ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ τῆς ἀδελφῆς του.

Καί πάλι ἡ Θράκη, πηγαίνοντας εἰς τὸ σπίτι της, ἀναλογίζονταν τὴν καλωσύνη καὶ τὴν μεγαλοψυχία τοῦ ἀδελφοῦ της. Ὅσο διὰ τὰ λόγια του ποὺ τὴν ἔθιξαν, ποὺ εἶπε δηλαδὴ ὁ ἀδελφός της ὅτι θὰ καταλάβῃ μὲ τὴν συναναστροφή του ὅτι εἶναι ἓνας τίμιος καὶ καλὸς ἄνθρωπος, ἄρχισαν νὰ χάνουν τὴν οἰκτιρητικότητά τους. Τὰ φῶτα καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῆς πολιτείας τὴν ἐγοήτευαν. Κι' ἐπίστευε ὅτι δὲν εἶναι μακρὰ ἡ ἡμέρα ποὺ ὁ ἀδελφός της θὰ τὴν ἐγκαταστήσῃ κι' αὐτὴν εἰς τὴν πολιτεία.

Εἰς τὸ σπίτι της ὅμως, μάλιστα σὰν ἔπεσε εἰς τὸ κρεβάτι της, ἄρχισε νὰ σκέπτεται τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ ἀδελφοῦ της. Κατὰ τὴ γνώμη της ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν νὰ εἶναι τίμοι καὶ καλοί. Ἀλλὰ καὶ ἂν θὰ εἶναι καλὸς ἄνθρωπος καὶ καλὸς ποιά ἡ ἀνάγκη νὰ τὸν συναναστρέφεται ἐκείνη; Καὶ μόνον ποὺ θὰ πάγῃ ἓνας ἄνθρωπος εἰς τὸ σπίτι ἐνὸς ἄλλου ἀνθρώπου, εἶναι ἀπόδειξις ὅτι τὸν θεωρεῖ τίμιον καὶ καλόν. Ὡστε περιττὸν εἶναι νὰ διαβεβαιώνῃ ὁ οἰκοδεσπότης τὸν ἐπισκέπτη, ὅτι θὰ καταλάβῃ ὁ τελευταῖος πῶς ὁ πρῶτος εἶναι τίμος.

Καὶ ἐμονολόγει ἡ Θράκη:

— Μὰ κύριε, ἀφοῦ ἀμφιβάλλεις γιὰ τὴν ἐκτίμησί μου, θὰ πῇ ὅτι ὑπάρχει λόγος γιὰ νὰ ἀμφιβάλλῃς. Καὶ τὸν λόγον αὐτὸν ἐγὼ δὲν τὸν ξέρω...

Καὶ μέσα της ἐρχόνταν αὐτόματα ἡ ἀδυσώπητη καὶ ἐνδεδειγμένη ἀπόφασίς της: νὰ σταματήσῃ ἔως ἐκεῖ τις σχέσεις της μὲ τὸν ἀδελφὸ της. Νὰ μὴ ξαναπατήσῃ εἰς τὸ σπίτι του, νὰ μὴ τὸν ξαναμιλήσῃ. Ἀλλὰ πάλι ἀναλογίσθηκε τις καλές του διαθέ-

σεις, ὅτι αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ, καὶ ἀμέσως ἐμετρίασε τὴν τόσο αὐστηρὴ ἀπόφασί της. Κατελόγισε μόνον ἀπερισκεψία καὶ ἐπιπολαιότητα εἰς τὸν ἀδελφὸ της, ποὺ ξεφουρνίζει λόγια ποὺ καλὰ καλὰ δὲν τὰ καταλαβαίνει καὶ ὁ ἴδιος, καὶ ἐσυνέχισε τὴ φιλία της μὲ αὐτόν.

Ἐδῶ εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ ἀδελφός της ἦταν παντρεμμένος, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα του δὲν τὴν ἐπαρουσίασε εἰς τὴν Θράκη, τὴν ἀδελφή του, ποὺ τὸν ἐπισκέφθηκε διὰ πρώτην φορά.

Κι' αὐτὸ ἡ Θράκη τὸ εὗρηκε κάπως ἀταίριαστο καὶ οἰκτιρῶν, ἀλλὰ καὶ πάλι ἐσυγχώρησε τὸν ἀδελφὸ της.

Ἀρᾶς εἰς τί ὀφείλετο ἡ τόση συγκατάθεσίς της; Εἰς τὸ ἀδελφικὸν της αἶσθημα, ἢ εἰς ὑπολογισμούς; Καὶ εἰς τὰ δύο, ἢ εἰς κανένα. Ἡ Θράκη ἐφέρετο ἀσυναισθήτως πρὸς τὸ μοιραῖον της. Καὶ ὅπως κάθε ἄνθρωπος καὶ αὐτὴ, μόνῃ της ἐκλῶθε τὴν συμφορὰν της. Μὰς ἀνοίγονται κάθε τὸσον τεράστια λεωφόροι διὰ νὰ μὰς ἐξαγάγουν ἀπὸ τὸν ὄλεθρον, ἀλλὰ ἡ μικροψυχία μας, οἱ μικροδισταγμοί μας, τὰ ἀμφίβολα μικροσυμφέροντά μας μὰς ἐμποδίζουν καὶ μὰς ἀφήνουν ἐκτεθειμένους εἰς ἀνυπολογίστους κινδύνους.

Ἄς ἐξιστορήσωμεν ὅμως τὰ γεγονότα ὅπως ἀκριβῶς ἔγιναν.

Ἡ Θράκη ἐπισκέφθηκε καὶ δευτέρῃ φορὰ τὸν ἀδελφὸ της. Ἀλλὰ τὸν εὗρηκε ταραγμένον. Κίτρινον, πράσινον ἀπὸ θυμό. Τὸ μάτι της ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χαμηλὸ παράθυρο καὶ κάτι χειρονομίες, καὶ μπαίνον-

τας μέσα, δὲν εἰμπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ ἓνα ἐρώτη-
μά της, πού μόνο του ἀνέβηκε εἰς τὰ χεῖλη της:

— Τί συμβαίνει;

Καί πρόθυμος ὁ ἀδελφός της ἄρχισε νὰ ἐξιστο-
ρῇ τὸ ἐπεισόδιο:

— Δὲ ξέρεις τί παθαίνουμε μ' αὐτὸ τὸ παλιοκό-
ριτσο! (τὴν ὑπηρέτριά τους). Δὲν ὑπάρχει προστυ-
χιά, δὲν ὑπάρχει παληανθρωπιὰ, δὲν ὑπάρχει ἀτιμία
καὶ βρωμερότητα πού νὰ μὴ τὴν κάμῃ.

Ἡ ὑπηρέτριά τους, ἓνα χαριτωμένο κοριτσάκι
12—13 ἐτῶν, πολὺ ὀμορφο καὶ γελαστό, δὲν φάνηκε
καθόλου αὐτῇ τῇ φορά. Ἡ Θράκη ὅμως τὸ εἶδε τὴν
πρώτη φορά πού πῆγε. Τῆς ἄνοιξε τὴν πόρτα ἡ
μικρὴ καὶ τὴν ἐσκλάβωσε μὲ τοὺς καλοὺς της τρό-
πους. Καὶ τώρα δὲν εἰμποροῦσε νὰ χωρέσῃ εἰς τὸ
μυαλό της καμμία ἀτιμία διὰ τὸ ἀθῶο ἐκεῖνο καὶ
χαριτωμένο κοριτσάκι. Μὲ ἀνυπομονησία δὲ ἐπερί-
μενε νὰ ἀκούσῃ τίς ἀπροσδόκητες ἀτιμίες καὶ
προστυχιές τῆς μικρῆς.

Καὶ ὁ ἀδελφός της, φουσκωμένος σὰν κοῦρκος,
ἄρχισε μὲ χέρια καὶ μὲ πόδια νὰ ἐξιστορῇ τὴν ὑ-
πόθεσι.

Ἀλλὰ ἡ ὑπόθεσις δὲν ἐμεγάλωνε ὅσο καὶ ἂν
ἐφούσκωνε καὶ ξεφούσκωνε ὁ ἀδελφός της.

Τί νομίζετε δὲ νὰ ἦταν; Ἡ μικρὴ ἔσπασε μία
κανάτα ἀξίας 20—30 δραχμῶν καὶ ἀπὸ τὸν φόβο
τῆς ἔσπασε ἀμέσως τὸν κουμπάρά της, καὶ χωρὶς
νὰ τὸ πῇ εἰς κανέναν, ἐπῆγε γρήγορα εἰς τὴν ἀγο-
ρὰ καὶ ἀγόρασε μία κανάτα ἴδια κι' ἀπαράλλακτη.
Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν βάλῃ εἰς τὴν θέσι της

πρὶν νὰ τὴν πάρουν εἶδῃσι οἱ ἀφεντάδες της.

Ἡ Θράκη εἰς τὴν ἀρχὴ ἐνόμισε πῶς αὐτὸ ἦταν
τὸ προίμιο τοῦ ἐπεισοδίου, καὶ ἐπερίμενε ἀκόμη νὰ
ἀκούσῃ καὶ τὸ ἐπεισόδιο. Καὶ σιγὰ σιγὰ εἶπε:

— Λοιπὸν;

Καὶ ὁ ἀδελφός της πρὸ πολὺ θυμωμένος:

— Τί λοιπὸν; Δὲ φτάνει πού ἄφηκε τόση ὥρα
τὸ σπῖτι μονάχο;..

Οὔτε τὸ γεγονός πού ἡ μικρὴ ἔσπασε τὸν κουμ-
παρά της ἦταν ἱκανὸ νὰ τὸν συγκινήσῃ. Ἄλλος
εἰς τὴν θέσι του θὰ ἀρκοῦνταν νὰ τὴν μαλώσῃ πα-
τρικά, πού ἐξόδεψε ἅδικα τὰ λεπτά της, διότι ἐκεῖ-
νος θὰ ἀγόραζε ὅπωςδὴποτε μία κανάτα, σὰν νοι-
κοκύρης καὶ εὐκατάστατος πού ἦταν καὶ μάλιστα
ποὺ εἶχε καὶ τὴν φιλοδοξίαν νὰ συντηρῇ ὑπηρέτρια.
Ἀν δὲ θὰ ἦτάν καὶ λίγο εὐαίσθητος, ἔπρεπε νὰ
συγκινηθῇ πολὺ μὲ τὴ μεγάλη αὐτῇ θυσίᾳ τῆς μι-
κρῆς, πού ἔσπασε τὸν κουμπάρά της! Καὶ τὸ ὀλιγώ-
τερο θὰ τῆς ἐπέστρεφε τίς εἴκοσι ἢ τίς 30 δραχμῆς
τῆς καὶ θὰ τῆς ἔπαιρνε καινούργιο κουμπάρά.

Ἡ ἀγένεια καὶ ἡ χωργιατιὰ τοῦ ἀδελφοῦ της,
πού μὲ τόση εὐκολία ἐξεστόμισε τόσο βαρεῖες κατη-
γορίες δι' ἓνα ἀθῶο καὶ ἀδύνατο πλάσμα, δὲν εἰμ-
ποροῦσαν παρὰ νὰ ἐξοργίσουν τὴ Θράκη. Ἀλλὰ ὁ
θυμὸς της καὶ ἡ ταραχὴ της μετετράπηκαν, εἰς εἰ-
ρωνεῖαν, ἀποτελεσματικὸ ἔπλο διὰ κάθε ἀνθρώπο πού
διανοεῖται, ἀλλὰ ὀλωσδιόλου ἀκίνδυνον διὰ τὸν ἀδελ-
φό της. Καὶ φαιδρὰ τοῦ εἶπε:

— Μὰ δὲ θάβρισκε, τὸ καημένο, τὴν ἴδια κανάτα
καὶ θὰ γύριζε πολλὴ ὥρα στὰ μαγαζιά.

Τσιμουδιά δὲν ἔβγαλε ὁ ἀδελφός της. Καὶ ἡ Θράκη ἐσυνέχισε:

— Πόσα τοῦ δίνετε τὸ μῆνα;

Τότε οἱ τρίχες τοῦ ἀδελφοῦ της ἐσηκώθηκαν ὀρθίαι:

— Τί; θέλει καὶ μηνιάτικο; Τρώει, πίνει. Τόχουμε σὰν παιδί μας. Τοῦ πήραμε καὶ κουμπάρὰ γιὰ νὰ βάζῃ μέσα τὰ μπαξίσια του.

Ἡ Θράκη δὲν εἰμπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ, μάλλον νὰ καταπνίξῃ ἓνα ἐλαφρὸ γέλιο της. Διότι ἔκαμε τὴ σκέψι πὼς ὁ ἀδελφός της τὸ δρόμο ποῦ πῆρε ἦταν ἱκανὸς νὰ τῆς πῇ πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ ἰδιοποιητῇ καὶ τὰ μπαξίσια τῆς μικρῆς. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν ὠμίλησε περισσότερο. Τώρα δὲ ποῦ κατάλαβε πὼς εἶχε ἢ ὑπόθεσις, συγκινήθηκα πολὺ μέ τις... προστυχιές αὐτὲς καὶ τίς ἀτίμιες τῆς ὁμορφῆς μικρούλας.

Εἰς τὸ ἐξῆς, ὅταν ἐπήγαινε εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἀδελφοῦ της, αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ συμπεριφέρηται μὲ πολλή τρυφερότητα καὶ εὐγένεια πρὸς τὴ μικρὴ ὑπηρέτρια.

* *

Δὲν χωροῦσε πλέον ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀδελφός της εἶχε πολλὰ ἐλαττώματα. Ἦταν ὅμως μορφωμένος. Καὶ ἡ Θράκη δὲν εἶχε σχέσεις μὲ κανέναν ἄλλον μορφωμένον. Δι' αὐτὸ, ἂν κι' ἐδικαιολογοῦσε καθολοκληρία τὸ πρῶτο μῖσος της πρὸς τὸν σγουρόμαλλον ἀδελφὸ της, τὸ μῖσος ἐκεῖνο ποῦ τὸ διαί-

σθάνονταν χωρὶς καθόλου νὰ γνωρίζῃ τὸν ἄνθρωπο, δὲν θέλησε τώρα νὰ χαλάσῃ τίς σχέσεις της μὲ τὸν ἀδελφὸ της. Ἀλλωστε τώρα ἐγνωρίσθησαν καλὰ καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ ὁμιλῇ διὰ τὴ φτώχεια της, διὰ τίς ἀνάγκες της. Καὶ ὁ ἀδελφός της ἦταν πάντα πολὺδωρος εἰς ὑποσχέσεις. Ὅστούσον οἱ ὑποσχέσεις του ἄρχισαν νὰ πραγματοποιοῦνται.

Εἰς τὴν πολιτεία ἐκεῖνη τὰ πλούσια σπίτια ἐσυνήθιζαν νὰ κἀμνουν πολυτελέστατα μνημόσυνα διὰ τοὺς πεθαμένους προγόνους των. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ὅλοι «οἱ τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ μεταστάντος» ἐπήγαιναν εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἀπογόνου ποῦ ἔκαμνε τὸ μνημόσυνο. Ἐκεῖ ὁ ἀπόγονος ἔστρωνε τραπέζι καὶ ἐγίνονταν μεγάλο φαγοπότη. Ἐκτός δὲ ἀπὸ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ πολλῆς ἄλλης ἀπολαύσεως ποῦ προσέφερεν ὁ ἀπόγονος εἰς τοὺς καλεσμένους, ἐσυνηθίζονταν καὶ τὸ λεγόμενον «Ἀγγελικὸ τραγοῦδι». Δηλαδή ἤθελαν νὰ ποῦν ὅτι ὁ ἀπόγονος κατέβαζεν ἀγγέλους ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κι' ἐτραγουδοῦσαν διάφορα ἐγκώμια διὰ τὸν πεθαμένον. Οἱ ἀγράμματοι καὶ οἱ χωριάτες ἐπίστευαν ὅτι πραγματικὰ κατέβαιναν ἄγγελοι κι' ἐτραγουδοῦσαν ἐγκώμια διὰ τὸν πεθαμένον. Ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν ἦταν ἄγγελοι παρὰ μόνον ἓνας καλὸς τραγουδιστής ἢ δύο, κλεισμένοι εἰς ἓνα κουτί, κατὰλληλο δι' αὐτὴ τὴ δουλειά. Δηλαδή ἔμπαινε μέσα εἰς τὸ κουτί αὐτὸ ὁ τραγουδιστής ἢ ἡ τραγουδίστρια καὶ ἐτοποθετεῖτο αὐτὸ εἰς μία γωνία τῆς αἰθούσης ποῦ θὰ ἦταν οἱ καλεσμένοι, σὰν νὰ ἦταν κανένα πολυτελέστατο ἔπιπλο. Ὅταν δὲ θὰ ἐδίδοτο τὸ σύνθημα ἀπὸ τὸν

ιδιοκτητή, ἄρχιζε νὰ τραγουδάη ἐγκώμια ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἦταν κλεισμένος μέσα.

Μερικοὶ εἰξευραν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐτραγουδοῦσε ἦταν μέσα εἰς τὸ κουτί, ἀλλὰ δὲν εἰξευραν καὶ ποιὸς ἦταν. Οἱ περισσότεροι ὅμως δὲν εἰξευραν ἀπὸ ποῦ ἔρχονταν τὸ τραγοῦδι. Καὶ ἄλλοι ἐβλεπαν πρὸς τὴν ὀροφή, ἄλλοι δεξιὰ καὶ ἀριστερά, πρὸς τοὺς τοίχους, μήπως ἴδουν ἀπὸ πουθενὰ καμμία ἀγγελικὴ φτερούγα. Ὅλοι των ὅμως εὐχαριστοῦνταν ἀπολαμβάνοντας τὸ τραγοῦδι, προπάντων δὲ ἂν ὁ τραγουδιστὴς ἢ ἡ τραγουδίστρια εἶχε καλὴ φωνὴ καὶ εἰξευρε καὶ νὰ τραγουδάη καλὰ, ὅπως ἔξαφνα ἡ Θράκη.

Εἰς ἓνα τέτοιο μνημόσυνο ἐπρότεινε ὁ ἀδελφός της εἰς τὴ Θράκῃ νὰ πάγῃ νὰ τραγουδήσῃ, κλεισμένη μέσα εἰς τὸ κουτί. **ΑΚΑΔΗΜΙΑ**

Ἡ Θράκῃ ἐγέλασε δι' αὐτὸ τὸ ἔθιμο, ποὺ τῆς τὸ διηγῆθηκε ὁ ἀδελφός της, καὶ ἐδίστασε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν πρότασί του.

Ἀλλὰ ὁ ἀδελφός της, ὀρμητικὸς καὶ πειστικὸς καθὼς ἦταν, ἐσυνέχισε :

— Γιατί; γιατί; Θὰ σὲ πληρώσουν . . . Ἡ δουλειὰ ντροπὴ δὲν εἶναι.

Βέβαια, ἡ Θράκῃ δὲν ἐντρέπονταν νὰ κάμῃ ὅποιονδήποτε δουλειά. Οὔτε τῆς ἔνοιαζε τί θὰ ἔλεγε ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος. Δουλειὰ μόνο νὰ ἦταν. Καὶ χωρὶς ἀμφισβήτησι καὶ αὐτὸ ποὺ τῆς ἐπρότεινε ὁ ἀδελφός της ἦταν ἓνα ἔντιμο ἐπάγγελμα. Τῆς ἐφάνηκε ὅμως ὀλίγο ταπεινωτικὸ, διότι θυμῆθηκε πῶς εἰς τὸ χωριό τους ἦταν ἓνας νεαρὸς γύφτος, ποὺ ἐ-

τραγουδοῦσε καλὰ. Οἱ χωριάτες ὅμως δὲν εὐχαριστοῦνταν ν' ἀκούουν μόνον τὰ τραγοῦδια του, ἀλλὰ ἤθελαν καὶ μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν τυραννήσουν. Γι' αὐτό, πάντοτε ποὺ θὰ τραγουδοῦσε, θὰ τὸν ἔβαζαν μέσα εἰς ἓνα τσουβάλι, καὶ μὲ ἓνα τσιγκέλι τὸν κρεμοῦσαν ὑψηλά· καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, κρεμασμένος ὁ ταλαίπωρος ὁ γύφτος, ἐτραγουδοῦσε, μέσα ἀπὸ τὸ τσουβάλι, διάφορα παθητικὰ τραγοῦδια καὶ ἀμανέδες καὶ διεσκέδαζε τοὺς χωριάτες.

Καὶ ἄλλους ἐξευτελισμοὺς τοῦ ἔκαμναν οἱ χωριάτες τοῦ γύφτου, καὶ ἡ Θράκῃ εἰς τὸ βιβλίο της ἔγραψε πολλὰς λεπτομέρειες δι' αὐτόν. Ἦταν καὶ αὐτὸς κάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ της καὶ διετήρησε ζωηρὴ τὴν ἀνάμνησί του. Μαζὶ μὲ ὅλα τὰ παιδάκια τοῦ χωριοῦ ἔτρεχε καὶ αὐτὴ νὰ ἴδῃ τὸν γύφτο καὶ νὰ χαρῇ μὲ τὴν βυστωχίαν του. Τώρα ὅμως εἰς τὸ βιβλίο της τὸν συμπαθοῦσε πολὺ καὶ ἔπασχε μαζί του. Διότι τώρα καταλάβαινε ὅτι καὶ ὁ γύφτος ἐκεῖνος ἦταν ἄνθρωπος καὶ εἶχε ψυχὴ, καὶ ἴσως μάλιστα ἡ ψυχὴ του νὰ ἦταν πιὸ εὐαίσθητη καὶ πιὸ ἐξηυγενισμένη ἀπὸ τὴ ψυχὴ μερικῶν ἀπὸ ἐκείνων τῶν χωριάτηδων ποὺ τὸν ἔβαζαν εἰς τὸ τσουβάλι καὶ ἐτραγουδοῦσε. Καὶ ἦταν πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ βιβλίου της ποὺ ἐπραγματεύετο διὰ τὸν γύφτον. Προπάντως μία λεπτομέρειαν τῆς ζωῆς του τὴν ἔγραψε τόσο καλὰ εἰς τὸ βιβλίο της ποὺ συγκινήθηκε πολὺ καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφός της. Ἡ-θελε μάλιστα νὰ τὴν περιλάβῃ καὶ εἰς τὸν κύκλον τῶν φιλολογικῶν του ἀσχολιῶν καὶ πολλὰς φορὰς ἐζήτησε συμπληρωματικὰς πληροφορίες ἀπὸ τὴ

Θράκη και ἐκράτησε σημειώσεις, ἀλλὰ δὲν ἔμαθε ποτὲ αὐτὴ πῶς ὁ ἀδελφός της ἐχειρίσθηκε τὴν ὑπόθεσι καὶ ἂν ἀνέφερε τίποτε εἰς κανέναν διὰ τὴν πηγὴν τῶν πληροφοριῶν του.

* *

Ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ, ὅπως τὴν ἔγραψε εἰς τὸ βιβλίο της ἡ Θράκη, ἔχει ὡς ἑξῆς :

«... Καὶ ὕστερα οἱ χωριάτες ἀνοίγαν ἕναν μικρὸ λάκκο ποὺ χωροῦσε ἕως ἑκατὸ δράμια νερό. Ἐκεῖ μέσα ἔρριχναν ἕνα διπλὸ τσιντέζο καὶ ξαπλώνονταν ὁ γύψος ἀνάσκελα, καὶ κάμνοντας μία ὑπεράνθρωπη κίνησι κατῴρθωνε καὶ ἔδαζε τὴ γλῶσσαν του μέσα εἰς τὸ λάκκο, καὶ ἔκλεινε τὰ ὄφθαλμοὺς καὶ ἀκαθαρσίες, ἕως ὅτου κατῴρθωνε, μετὰ τὴ γλῶσσαν του πάντοτε, καὶ ἔδινε ἕξω ἀπὸ τὸ λάκκο τὸ διπλὸ τσιντέζο. Καὶ τότε πᾶς θὰ ἦταν δικό του. Δὲ θὰ μπορούσαν τάχα οἱ χωριάτες νὰ τοῦ δώκουν τὸ τσιντέζο χωρὶς νὰ τὸν τυραννήσουν ἔτσι καὶ νὰ τὸν ἐξευτελίσουν τόσο τὸν ἄνθρωπο ;...»

Ποιὸς εἰμπορεῖ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτό ; Ὑπάρχουν μερικὰ ζητήματα πολὺ ἀπλᾶ, εἰς τὰ ὅποια ὅμως ἡ συγκίνησις εἶναι ἐντελῶς ἀνεπαρκὴς διὰ νὰ δώσῃ μία καλὴ λύσι. Ἡ Θράκη δὲν ἀπαντᾷ σταθερὰ εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ καὶ θυμᾶται μόνον ὅτι ἐδιάβασε κάποτε εἰς ἕνα βιβλίο, ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα ὁ ἄνθρωπος μόνον εὐχαριστεῖται νὰ

τυραννῇ τοὺς συνανθρώπους του καὶ τὰ ἄλλα ζῶα χωρὶς καθόλου νὰ ἔχη ὁ ἴδιος κανένα ὕλικὸ συμφέρον ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἡδονὴν ποὺ αἰσθάνεται διότι βλέπει νὰ πάσχη ὁ ἄλλος.

Φαντασθῆτε τώρα ἂν εἰς τὴν ἡδονὴν αὐτὴν προστεθῇ καὶ τὸ ὕλικόν συμφέρον ! Μόνον διότι ἔπασχεν ὁ γύψος καὶ διότι ἐξευτελίζονταν τόσο, οἱ χωριάτες ἐδέχονταν νὰ τοῦ δύνουν ἕνα διπλὸ τσιντέζο. Ἀλλοίμονόν του ἂν ἀπὸ τὰ βασανιστήριά του αὐτὰ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κερδίσουν καὶ τίποτε ἄλλο.

* *

Δὲν καὶ τότε, ἀλλὰ κάπως ἐξευτελισμένον, παρωμοίασε ἡ Θράκη καὶ τὸ «Ἀγγελικὸ τραγοῦδι».

Ἀπὸ περιέργεια ὅμως καὶ διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν φιλίαν τοῦ ἀδελφοῦ της, ποὺ αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ, δέχθηκε νὰ τραγουδήσῃ μέσα ἀπὸ τὸ κουτί εἰς ἕνα μνημόσυνο, ποὺ ἔκαμε ἕνας φίλος του.

Δὲν ἔμεινε καὶ δυσαρεστημένη ἀπὸ τὴν ἐργασία της αὐτὴ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν διέφυγε ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀδελφοῦ της. Δὲν ἐζήτησε ποσοστά, ἐνόμισε ὅμως ὅτι τὴν εἶχε ὑποχρεώσει μετὰ τὸ παραπάνω. Καὶ κατὰπληκτῇ ἡ Θράκη, λίγες ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὸ μνημόσυνο αὐτό, ἐδιάβασε εἰς ἕνα περιοδικόν, ποὺ ἦταν συνεργάτης ὁ ἀδελφός της, ἕνα διήγημά της ἀπὸ τὸ βιβλίο της. Περίεργον !..

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνόμισε ὅτι ὁ ἀδελφός της τὸ ἔ-

καμε διὰ τὴν ρεκλαμάρη εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων τῆς πολιτείας ἐκείνης. Ἀλλὰ δὲν εἶδε πουθενὰ γραμμένο τὸ ὄνομά της. Ἡ ὑπογραφή φαρδεῖα πλατεῖα τοῦ ἀδελφοῦ της. Ποιὸς εἰμποροῦσε νὰ ὑποθέσῃ ποτὲ ὅτι τὸ διήγημα ἦταν δικό της; Σκέπτονταν μόνον κι' ἐμακάριζε τοὺς ἀνθρώπους πού βρῆκαν τίς χρονολογίες, τοὺς μῆνες καὶ τίς ἐβδομάδες καὶ ξεχωρίζουν οἱ ἡμέρες ἢ μία μὲ τὴν ἄλλη. Διότι διαφορετικὰ ὁ κόσμος θὰ πίστευε πὼς ἡ Θράκη ἀντέγραψε εἰς τὸ βιβλίο της τὸν μέγalon καὶ φημισμένον ἀδελφόν της καὶ ὅχι πὼς ἐκεῖνος καταδέχθηκε νὰ ἀντιγράψῃ τὸ βιβλίο τῆς ἄσημης καὶ ἄγνωστης Θράκης.

Δὲν τοῦ ἔκαμε καμμία παρατήρησι, ἴσως ἀπὸ λεπτότητα. Διότι καὶ ὁ ἐλαφρύτερος ὑπαινιγμὸς θὰ ἦταν πολὺ σκληρὸς διὰ τὸν ἀδελφὸ της. Ἀλλωστε ἀπὸ τὸ μνημόσυνο, πού ἔκαμε ὁ φίλος του ἡ Θράκη πληρώθηκε ὅπωςδήποτε καλὰ καὶ ὁ μεγαλόκαρδος ἀδελφὸς της τῆς ὑποσχέθηκε πὼς θὰ τὴν συστήσῃ καὶ εἰς ἄλλους. Ἦταν λοιπὸν καιρὸς διὰ παρατηρήσεις, τῇ στιγμῇ πού ἀνοίγονταν ὁ δρόμος της πρὸς τὴν πολιτείαν; Ὅπωςδήποτε καὶ αὐτὸ ἦταν ἓνα ἐντιμὸ ἐπάγγελμα, ἄχαρο βέβαια καὶ ὀλίγο ἐξευτελιστικόν, πού δὲν τὸ καταδέχονταν ὁ κάθε τραγουδιστὴς τῆς πολιτείας ἐκείνης. Ἡ Θράκη ὅμως εἶχε διαφορετικὰς ἀντιλήψεις. Ἡ καλλιτεχνικὴ της φιλοδοξία καὶ ὑπερηφάνεια ἐπιζητοῦσε μία βαθύτερη ἱκανοποίησι ἀπὸ τῶν ἄλλων καλλιτεχνῶν.

Ἐσυγχώρησε πάλι τὸν ἀδελφὸ της διὰ τὴν

κλοπὴ αὐτῇ τῆς πνευματικῆς της ἐργασίας καὶ ἐφρόντισε νὰ καλλιεργήσῃ περισσότερο τίς φιλογυκῆς σχέσεις μαζί του.

Καὶ δὲν μετενόησε καθόλου δι' αὐτό. Ὁ ἀδελφὸς της ἦταν ἔξυπνος ἄνθρωπος καὶ ἐφευρετικώτατος εἰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀγαθοεργίες. Καὶ δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς πού τῆς ἐπρότεινε νὰ κάμουν μαζί κάποια ἐπιχείρησι καὶ ἀγαθοεργία συνάμα.

Τὸ πρᾶγμα ἦταν εὐκόλο, διότι ἦταν πρόεδρος εἰς ἓνα σωματεῖο φιλοπτύχων. Οἱ πτωχοί! Τί ὠραῖο πρᾶγμα νὰ ἀσχολῇται κανεὶς μὲ αὐτούς; Ἡ Θράκη τὴν ὥρᾳ καταλάβαινε ὅτι εἰσχωρεῖ εἰς τὰ εὐρύτατα κοινωνικά στρώματα καὶ θὰ τῆς ἐδίδοτο ἡ εὐκαιρία νὰ τὰ μελετήσῃ. Ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ εἰς ἓνα πάρκο μία μεγάλη ἐορτὴ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, πού ἐπροστάτευε τὸ σωματεῖο αὐτό, καὶ ὁ ἀδελφὸς της εἶπε εἰς αὐτὴν νὰ κεντήσῃ κονκάρδες διὰ νὰ τίς μοιράσουν οἱ κυρίες εἰς τοὺς φιλοπτύχους καὶ φιλανθρώπους πού θὰ ἐπήγγαιναν εἰς τὴν ἐορτή.

Ἡ Θράκη δὲν εἶχε βέβαια τὴν ἀξίωσι νὰ εἰσπράξῃ ὁλόκληρο τὸ ποσὸν πού θὰ ἐδίδαν οἱ φιλάνθρωποι διὰ τοὺς πτωχοὺς, ὑπελόγιζε ὅμως νὰ πληρωθῇ τὰ ἡμερομίσθιά της διὰ τίς κονκάρδες πού θὰ φιλοτεχνοῦσε, διότι δὲν ἦταν πλουσία καὶ δὲν εἰμποροῦσε νὰ τὰ προσφέρῃ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν. Μὲ τρόπο τὸ ἔκαμε λόγον εἰς τὸν ἀδελφὸ της, ἀλλὰ ἐκεῖνος τῆς ἐπρότεινε συμφερωτέρους ὁρους:

— Θά πάρης ποσοστά από τις εισπράξεις . . .

Τί δελεαστική προσφορά! Ίσως νά τῆς ἔρχονταν διπλό τὸ ἡμερομίσθιο. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ πράγματα ἔμειναν κάπως ἀκαθόριστα καὶ συγκεχυμένα. Δὲν ἐκανονίσθηκε πόσα ποσοστά θὰ ἔπαιρνε, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀδελφικὴ ὑποστήριξι προσετέθη τὴν ἡμερομίσθια καὶ ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ Θράκη ἐνόμισε ἐντελῶς περιττὸν νὰ συζητήσῃ περισσότερον. Δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία ὅτι τὰ ποσοστά θὰ ἐκάλυπταν τὰ ἡμερομίσθια τῆς τοῦλάχιστον, ἂν δὲν θὰ ἦσαν καὶ κάτι παραπάνω ἀπὸ αὐτά.

Ἡ ἐορτὴ ἐθάσταξε τρεῖς ἡμέρες.

Τῇ δευτέρῃ ἡμέρᾳ ὁ ἀδελφὸς τῆς ἔστειλε εἰς τὸ σπίτι τῆς ἕναν μικρὸν καὶ ἔζητοῦσε ἀπ' αὐτὴν νὰ τοῦ δώκῃ καὶ ἄλλες κοινὰ ἀρθεῖς, ὅσες καὶ ἂν εἶχε, ἔστω καὶ ἂν αὐτὲς θὰ ἦσαν ὀλίγο στραπατσαρισμένες ἢ καὶ μισοτελειωμένες. Ἡ ἐορτὴ εἶχε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία καὶ προσδύλετο μεγάλη κοσμοσυρροὴ ἀκόμῃ.

Ἡ Θράκη συμμορφώθηκε μὲ τὴν παραγγελία τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ ἐμάζεψε ὅλα τὰ ἀπομεινάρια, καὶ τίς στραπατσαρισμένες, ποὺ εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν θέλησε νὰ τίς δώσῃ, τίς ἔκαμε ἕνα δέμα καὶ τίς ἔστειλε χαρούμενη εἰς τὸν ἀδελφὸ τῆς, βεβαία πλέον ὅτι ἐξησφαλίσθησαν τὰ ἡμερομίσθια τῆς καὶ τὰ ἄλλα ἐξοδά τῆς, διότι ὁ ἀδελφὸς τῆς ἔως τὴν ὥρα ἐκείνη δὲν τῆς ἔδωσε τίποτε ὡς προκαταβολή καὶ μὲ δικά τῆς χρήματα ἀγόρασε τίς κορδέλλες καὶ τὰ μετάξια.

Ἦστερα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες μὲ τὸ ἴδιο παιδί ὁ

ἀδελφὸς τῆς τῆς ἔστειλε ἕνα μικρὸ ποσόν, ποὺ δὲν ἰσοφάριζε οὔτε τὰ ὀλίγα ἐξοδα ποὺ ἔδωσε διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰ ὀλικά. Ἀλλὰ τὸ παιδί τῆς εἶπε πὼς θὰ τῆς στείλῃ καὶ ἄλλα καὶ νὰ μὴν ἀνησυχῇ.

Ἡ Θράκη τὸ πίστεψε.

Ὅταν ὅμως ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες συναντήθηκε μαζί του, αὐτὸς τῆς ἐξέφρασε φρικτὰ παράπονα.

— Ἄστα μὴν τὰ ρωτᾷς . . .

Μετάνοιωσε σὰν τὸ σκυλί. Ἀποτυχία οἰκτρή. Ὁ κόσμος δὲν πῆγε εἰς τὴν ἐορτὴ «λόγω τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως». Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ πῆγαν δὲν ἔδιναν πλουσιοπάροχα τὴν συνδρομὴν των διὰ τοὺς πτωχοὺς, ὅπως ἔπρεπε . . .

Ἦξε ἀκόμῃ καὶ ἄλλα νὰ πῇ διὰ νὰ τὴν πείσῃ νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὴν μικρὴ τῆς ἀπαίτησι καὶ νὰ ἀρκεσθῇ εἰς ὅσα ἔλαβε. Ἡ Θράκη τὸ κατάλαβε καὶ θέλησε νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν κόπον. Δι' αὐτὸ τὸν διέκοψε κάπως ἀπότομα καὶ τοῦ ἔδωκε νὰ διαβάσῃ τὸ τιμολόγιον ποὺ τῆς ἔδωσαν ἀπὸ τὸ μαγαζί ποὺ ἀγόρασε τὰ ὀλικά. Καὶ τοῦ εἶπε, ἀγέρωχα καὶ ὑπερήφανα, ὅτι χαρίζει τὰ ἡμερομίσθια τῆς εἰς τοὺς πτωχοὺς. Τὰ ἐξοδά τῆς ὅμως τὰ θέλει, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τῆς τὰ ἐξοικονομήσῃ ὅπως δὴποτε.

Εἰς τὴν κατηγορηματικὴν αὐτὴν δήλωσι ὁ ἀδελφὸς τῆς ἐταράχθηκε κάπως. Πρώτῃ φορὰ τὴν ἀκουσε νὰ ὀμιλῇ ἔτσι. Εἶδε πὼς δὲν εἰμποροῦσε νὰ κάμῃ καὶ διαφορετικὰ καὶ τῆς ὑποσχέθηκε νὰ ἐξετάσῃ μία φορὰ ἀκόμῃ τίς εισπράξεις καὶ τὰ ἐξοδα τῆς ἐορτῆς. Ἦταν γενικὸς διαχειριστὴς καὶ

πρόεδρος και ανέλαβε την υποχρέωσι να διευθετήσει το ζήτημα σύμφωνα με το δίκαιο και τη λογική.

Πραγματικά δὲν ἄργησε νὰ τῆς στείλῃ ἓνα μη-
δαμινὸ ποσόν, μικρότερο καὶ ἀπὸ τὸ προηγούμενο,
κι' ἓνα γράμμα εἰς τὸ ὁποῖο τῆς ἔγραψε ὅτι ἡ ἐορτὴ
ἀπέτυχε καὶ ἐζημιώθηκε τὸ σωματεῖο. Δὲν ἔμεινε
τίποτε διὰ τοὺς πτωχοὺς. Τῆς ἔγραψε ἀκόμη ὅτι τὸ
ποσὸν ποὺ εἰσέπραξε ἡ Θράκη, νὰ ξεύρῃ ὅτι τὸ
συνεπλήρωσε ἐκεῖνος μετὰ δικὰ του λεπτὰ καὶ ὄχι
μετὰ λεπτὰ τοῦ σωματείου.

Ἐκείνη ἀντὶ νὰ ἐξεγερθῇ διὰ τὶς ψευδολογίες
αὐτῆς τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐν-
τελῶς μωρὸς κανεὶς διὰ νὰ τὴν πιστεύσῃ, — διότι
ἐὰν δὲν θὰ πῆγαινε κόσμος, εἰς τὴν ἔχρησιν αὐτῆς
οἱ στραπατσarisμένες καὶ οἱ μισοτελειωμένες κον-
κάρδες ποὺ τόσο βιαστικὰ ἐζήτησε ὁ ἀδελφὸς τῆς;
— ἀντὶ λοιπὸν νὰ ἐξεγερθῇ, νὰ θυμώσῃ, λυπήθηκε πο-
λὸ καὶ στενοχωρήθηκε διὰ τὴν «οἰκτρὴ» ἀποτυχία
τῆς ἐορτῆς καὶ διὰ τὴ ζημίαν ποὺ ἔπαθαν οἱ πτωχοί.
Λυπήθηκε ἀκόμη καὶ διὰ τὴν ἐργασία τῆς ποὺ
πῆγε χαμένη καὶ δὲν ὠφέλησαν εἰς τίποτε οἱ τό-
σες κονκάρδες ποὺ ἐφιλοτέχνησε μετὰ τόσῃ ἐπιμέ-
λεια καὶ φροντίδα. Ἀλλὰ δὲν ἔφταιε καθόλου αὐτὴ
διὰ τὴν ἀποτυχία τῆς ἐορτῆς καὶ ἦταν ἀρκετὰ πα-
ρηγορητικὸ τοῦτο. Εὗρισκε πάλι πῶς τὸ μοναδικό
τῆς φταίξιμο ἦταν ἡ φτώχεια τῆς. Αὐτὴ τὴν ἐξα-
νάγκαζε νὰ κάμνῃ ἀπρέπειες καὶ νὰ φαίνεται ἀγε-
νῆς καὶ χωριάτισσα εἰς τοὺς ἐξηγουεμισμένους ἀν-
θρώπους. Πόσο θὰ ἦταν εὐτυχισμένη ἂν θὰ εἶχε

τὴν οἰκονομικὴν εὐχέρειαν νὰ χαρίσῃ τὰ ὀλίγα ἐξο-
δά τῆς διὰ τὶς κονκάρδες εἰς τὸ σωματεῖο! Καὶ
πόσο ἐνόμιζε τὸν ἑαυτὸν τῆς ἡθικῶς μειωμένον ποὺ
εὐρέθηκε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰ ἀπαιτήσῃ μετὰ κά-
πως ἀπότομον τρόπον ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τῆς!

Αἰ' αὐτό, μόλις συναντήθηκε μετὰ αὐτόν, ἡ
πρώτη τῆς δουλειὰ ἦταν νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώ-
μην διὰ τὸν τρόπο τῆς καὶ νὰ τοῦ ἀναπτύξῃ λεπτο-
μερῶς τοὺς λόγους ποὺ τὴν ἀνάγκασαν νὰ φερθῇ
τόσο χωριάτικα.

Ὁ ἀδελφὸς τῆς, γελαστὸς καὶ ἀμέριμνος, δὲν ἐ-
φαίνετο νὰ δίδῃ καὶ μεγάλη σημασία εἰς τὰ λεγό-
μενά τῆς, μετὰ προφανῇ δὲ δυσκολίᾳ κατῴρθωσε νὰ
φέρῃ εἰς τὴ μνήμην του τὸ τί περίπου τῆς ἔγραψε.
Ὡς τὸσο τὴν καθυσύχασε καὶ τὴν ἐδικαιολόγησε
πληρέστατα:

— Δὲν μποροῦσες νὰ κάμῃς καὶ διαφορετικὰ,
τῆς εἶπε.

Καὶ ἡ Θράκη παρηγορήθηκε...

*
* *

Λησμονήθηκε καὶ τὸ μικροεπεισόδιο αὐτὸ καὶ ἡ
φιλία τῆς μετὰ τὸν ἀδελφὸ τῆς διαρκῶς καὶ γίνονταν
ἐγκαρδιώτερη. Τώρα ἐκεῖνος εἰσεχώρησε καὶ εἰς
ἄλλο σωματεῖο καὶ προμηνύονταν εὐρύτερη δρᾶσις.
Τὸ σωματεῖο αὐτὸ ἦταν φιλολογικο-ἀρχαιολογικόν.
Ὡς φιλόλογος δὲ καὶ λαογράφος εἶχε ἐξέχουσα θέσι
εἰς αὐτό. Ἦταν σύμβουλος καὶ γραμματεὺς, ὄχι ὁ-
μως καὶ πρόεδρος. Φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὸ σωματεῖο

αὐτὸ δὲν ἦταν γενικὸς διαχειριστὴς καὶ ἀσούδοτος, ἀλλὰ βρίσκονταν κάτω ἀπὸ κάποιαν ἐποπτεῖαν καὶ αὐστηρὸν κάπως ἔλεγχον. Δὲν εἴμποροῦσε νὰ δικαιολογῇ ὅπως-ὅπως τὰ ἔξοδα. Χρειάζονταν οἱ ὑπογραφές τῶν προσώπων ποὺ ἐπληρώνονταν διὰ τίς ὑπηρεσίες των. Δι' αὐτὸ ὅταν ἔδωκε εἰς τὴ Θράκη νὰ διεκπεραιώσῃ μία ἐργασία τοῦ σωματείου — νὰ καθαρογράψῃ τὰ πρακτικὰ μερικῶν συνεδριάσεων — δὲν τὴν ἐπλήρωσε ὁ ἴδιος, ἀλλὰ τὴν ἔστειλε εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ὀργανώσεως νὰ πληρωθῇ ἀπευθεὶας ἀπὸ τὸν ταμῖα.

"Ὅταν ὅμως ἓνας ἄνθρωπος θὰ τὸ πάρῃ συνήθεια, δὲν ὠφελεῖ οὔτε ἡ ἐποπτεῖα, οὔτε ὁ ἔλεγχος, οὔτε . . . τὰ σιδερένια κλουδιά. Δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ἐργασία αὐτὴ δὲν εἴμποροῦσε νὰ μὴ μετακαθίστῃ κάποιον μικροεπιστόδιο, κάποια μικροδιαφορά.

Βέβαια, δὲν εἶχε εἰς τὰ χέρια του χρηματικὴ διαχείρισις, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἐπώπτευσε εἰς τὴν ἐργασία τῆς καὶ μόνος τὴν ἐξετίμησε. Καὶ ἦταν ἡ ἐκτίμησίς του πολὺ αὐστηρὴ διὰ τὴν ἀδελφὴν του. Πενήντα δραχμὲς δι' ὅλην τὴν ἐργασία τῆς!

Δὲν ἦταν δυνατόν ἡ Θράκη νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ τὸ ποσὸν αὐτό. Ὑπελόγιζε νὰ εἰσπράξῃ τοῦλάχιστον ἑκατὸν δραχμὲς, καὶ εἰς τὴν πλεον δυσμενῇ περίπτωσι ὀγδόντα ἢ ἐβδομήντα. Ποτὲ δὲν ἔδαξε ὁ νοῦς τῆς ὅτι θὰ πληρώνονταν μὲ πενήντα.

Καὶ τὸ σπουδαιότερον δὲν τὴν ἐρώτησε καθόλου πόσα θέλει, διὰ νὰ ἔχῃ μία ἰδέα διὰ τὴν ἀπαίτησί τῆς καὶ νὰ συμφωνήσουν, πέντε ἐπάνω πέντε κάτω, ἀλλὰ πέρασε μὲ μῆρα πολὺ βιαστικὸς ἀπὸ τὸ σπῆτι

τῆς, τὴν ἐφώναξε, καὶ εἰς τὸ δρόμο μέσα τῆς εἶπε:

— Σ' ἐκανόνισα νὰ πάρῃς πενήντα δραχμὲς γιὰ τὴ δουλειά σου. Εἶναι καλὰ, πολὺ καλὰ. Νὰ περάσῃς ἀπὸ τὰ γραφεῖα νὰ τίς πάρῃς.

Αὐτὰ τῆς εἶπε καὶ ἔφυγε ἀμέσως χωρὶς νὰ σταθῇ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοήν του, μὴ τυχόν ἡ Θράκη τοῦ φέρῃ καμμία ἀντίρρηση καὶ τοῦ χαλάσῃ τὰ σχέδια.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Θράκη δὲν ἦταν ὀλιγώτερον ἐξυπνὴ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸς τῆς καὶ τοῦ ἔστρωσε καὶ αὐτὴ ἓνα σχέδιο: Ἐφώναξε μία γειτόνισσά τῆς, ἀπὸ ἐκείνες ποὺ ἐχαιρετοῦσε κι' ἐκουθέντιαζε ὁ ἀδελφός τῆς καὶ εἶχε πολὺ θάρρος μαζί του, τῆς ἐξιστόρησε τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν συνεδούλευσε νὰ σταματήσῃ μὲ τρόπον τὸν ἀδελφὸς τῆς, ὅταν θὰ περνοῦσε ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ ἀφοῦ θὰ φλυαροῦσαν ἀρκετὴ ὥρα διὰ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, νὰ τοῦ κάμῃ λόγο καὶ διὰ τὴν ἐργασία ποὺ ἔκαμε καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πόσα τὴν ἐπλήρωσε . . . Νὰ τοῦ εἰπῇ ἀκόμη πὼς ἡ ἴδια τὴν παρακολουθοῦσε ποὺ νύχτες ὀλόκληρες ξενύχτιζε διὰ νὰ διεκπεραιώσῃ τὴν ἐργασία αὐτὴ τοῦ φιλολογικο-ἀρχαιολογικοῦ σωματείου, καὶ μὲ πενήντα δραχμὲς δὲν πληρώνεται οὔτε τὸ πετρέλαιο ποὺ ἔκαψε!

Πραγματικὰ τὸ σχέδιον ἐξετελέσθη κατὰ γράμμα, ὅπως ἀκριβῶς τὸ κατέστρωσε ἡ Θράκη. Ἀνύποπτος ὁ ἀδελφός τῆς στάθηκε νὰ φλυαρήσῃ μὲ τὴν χωριάτισσα ἐκείνην, καὶ ἀμέσως ἐχάλασε τὸ χρῶμα του ὅταν αὐτὴ ἔφερε τὴν ὁμιλία εἰς τὴν ἐργασία ποὺ ἔκαμε ἡ Θράκη καὶ εἰς τὸ ποσὸν τῆς πληρω-

μης της. Χωρίς δὲ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ συνεχίσῃ, γρήγορα γρήγορα τῆς εἶπε:

— Καλά, καλά, θὰ τῆς βγάλω ἀκόμα εἴκοσι δραχμὲς...

Καὶ ἐστρεψε τὴν ὁμιλία εἰς ἄλλα θέματα.

Τοιοῦτοτρόπως τὸ κόλπο ἐπέτυχε καὶ ἐπληρώθηκε ἡ Θράκη ἐβδομήντα δραχμὲς διὰ τὴν ἐργασία τῆς ἐκείνῃ.

Ἐληξε ὅπωςδὴποτε καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις χωρὶς τὸ ἐπεισόδιο νὰ λάβῃ μεγαλυτέρα ἔκτασι, καὶ ὅταν συναντήθηκαν, ὕστερα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες, ἀπὸ ἐνδιαφέρον ἀδελφικὸ ἐκεῖνος, τὴν ἐρώτησε, μὲ λυπημένον ὅμως ὕφος:

— Σὲ πᾶν ὥρα τὰ λεφτὰ σου;

— Ναί, εἶπε ἡ Θράκη, τὰ πῆρα. Σὲ εὐχαριστῶ πολὺ.

Καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς ἐκούνησε μὲ ἀγανάκτησι τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε:

— Μόνο ἐγὼ χύνω τὰ μάτια μου γι' αὐτὸ τὸ παλισσωματεῖο χωρὶς νὰ παίρνῃ οὔτε μιὰ δεκάρα.

Ἡ Θράκη δὲν ὠμίλησε καθόλου, ἀλλὰ λυπήθηκε πάλι πὺς ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ φαίνεται τόσο χωριάτισσα καὶ νὰ παίρνῃ λεπτὰ ἀπὸ μία ὀργάνωσι φιλολογικὴ, πὺς ἐργάζεται ὀλωσδιόλου ἀνιδιοτελῶς, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀπολύτως καμμία πρόσοδο, παρὰ μόνον ἔξοδα δι' ἓνα σκοπὸν ἀνώτερον, ἐκπαιδευτικόν καὶ ἐκπολιτιστικόν, καὶ τὰ ὅποια ἔξοδα μὲ δυσκολία ἐκάλυπταν οἱ ἔρανοι τῶν φιλογενῶν καὶ τῶν φίλων τῶν γραμμάτων.

Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς διεφώνησε μὲ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ παρητήθη ὅχι μόνον ἀπὸ γραμματεὺς καὶ σύμβουλος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μέλος τῆς ὀργανώσεως.

Ἡ Θράκη τὸ ἐπληροφορήθηκε αὐτό, ἀλλὰ δὲν ἔμαθε καὶ τοὺς λόγους τῆς παραιτήσεώς του.

Δι' αὐτό, ὅταν τὸν συνήντησε, θέλησε μὲ τρόπο νὰ μάθῃ τὰ αἷτια τῆς διαφωνίας του μὲ τοὺς ἄλλους συμβούλους. Πάντως ἐπίστευε ὅτι θὰ προέκυψε κάποια διαφορὰ ἀντιλήψεων εἰς τὸ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο καὶ μὲ τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἐρώτησε διακριτικὰ τὸν ἀδελφὸ τῆς.

— Ναί, ναί... εἶπε ἐκεῖνος κάπως βεδισμένον· εἶχε καὶ κάποια διαφορὰ στὶς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἀρχαιολογία, ἀλλὰ τὸ κυριώτερον εἶναι πὺς θέλουν νὰ μοῦ κόψουν τὸ μισθό.

Ἡ Θράκη μὲ δυσκολία κατῴρθωσε νὰ κρύψῃ τὴν ἐκπληξί τῆς. Δὲν ἦταν πολὺς καιρὸς πὺς τῆς εἶπε ὅτι «χύνει τὰ μάτια του χωρὶς νὰ παίρνῃ οὔτε μιὰ δεκάρα ἀπ' αὐτὸ τὸ παλισσωματεῖο».

Ἀντὶ ὅμως νὰ τοῦ ὑπενθυμίσῃ τὴν φράσι του αὐτῇ, ἐπροτίμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ:

— Καὶ τί σὰς ἔδιναν;

— Χίλιες δραχμὲς τὸ χρόνο... οὔτε ἓνα ζευγάρι παπούτσια, πὺς χαλνῶ, πὺς πάω καὶ ἔρχομαι ἀπὸ τὸ σπίτι στὸ γραφεῖο... εἶπε μὲ πολλὴ νευρικότητα.

Ἡ Θράκη δὲν τὸν ἐρώτησε ἄλλο τίποτε. Ἐσκέφθηκε μόνον ὅτι ὁ ἀδελφὸς τῆς ὅλο τὸ χρόνο δὲν ἔ-

καμνε τόση ἐργασία ὅση ἔκαμε ἐκείνη καὶ πῆρε μόνον ἐβδομήντα δραχμές. Καὶ ὁμῶς ἔπαιρνε χίλιες πρὸς δὲν ἀξιζαν «οὐτε μιὰ δεκάρα καὶ ἔχυνε ἄδικα τὰ μάτια του γι' αὐτὸ τὸ παλισωματεῖο».

Ἀσφαλῶς οἱ 70 δραχμές, πρὸς ἔλαβε ἐκείνη ἐκόπηκαν ἀπὸ τίς χίλιες. Δι' αὐτὸ ὁ ἀδελφός της ἐστάθηκε τόσο φοβερός ἐκτιμητής. Ἴσως ὅλη ἡ ἐργασία τοῦ σωματείου νὰ ἦταν ἐκείνη πρὸς ἔκαμε ἡ ἰδία. Ἀλλὰ ὁ ἀδελφός της θὰ ἐζήτησε βοηθόν, καὶ ἡ ὀργάνωσις ἴσως νὰ ἐδυστρόπησε καὶ νὰ τοῦ εἶπε πῶς ὁ βοηθός θὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὸ μισθό του. Διαφορετικὰ δὲν ἐξηγεῖται ὁ θυμός, ἡ λύπη, τὰ νεῦρα διὰ τίς εἴκοσι δραχμές, πρὸς προστετέθηκαν εἰς τίς πενήντα, ἐκτός ἂν πειράχθηκε καὶ διὰ τίς πενήντα, καὶ ἴσως, κατὰ τὴν γνώμη του, οἱ ἀδελφός νὰ μὴ δικαιουνται νὰ πληρωθοῦν διὰ τίς ὑπηρεσίας των πρὸς τοὺς ἀδελφούς των.

* *

Ἦταν καιρὸς πλέον νὰ ἐξοργισθῇ ἡ Θράκη, ἡ αὐστηρὴ καὶ ἀμείλικτη. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο δὲν ἦταν ἀρκετὸ διὰ νὰ τὴν κάμῃ νὰ ἀγριέψῃ καὶ νὰ καταδικάσῃ ὀριστικὰ τὸν ἀδελφὸ της εἰς τὴ συνείδησί της. Νὰ κόψῃ κάθε σχέσι μαζὶ του. Ἐνῶ ἦταν τόσο ὑπερήφανη καὶ ἀμείλικτη, πρὸς ἀποστρέφονταν καὶ ἀπέφευγε ἕναν ἄγνωστὸν της, διότι ἡ μούρη του ἦταν ὀλίγο πεταχτὴ καὶ διότι τὸ βλέμμα του ἦταν φοβισμένο καὶ ἄγριο σὰν νὰ ἐπρόδιδε τὴν ἔνοχον ψυχὴν του, τώρα ἐδίσταζε νὰ καταδικάσῃ

τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο πάντως ὄχι διότι ἦταν ἀδελφός της.

Ἐξήκολούθησε τίς σχέσεις της μ' αὐτὸν ἕως ὅτου ἐπλήρωσε ὅλες τίς ἁμαρτίες της αὐτὲς μία καὶ καλὴ καὶ διὰ πάντα.

Ἀπὸ καιρὸ ὁ ἀδελφός της τῆς ἔλεγε πῶς ἤθελε νὰ κάμῃ ἕνα μνημόσυνο διὰ τοὺς πεθαμένους γονεῖς των. Καὶ ἐρωτοῦσε διαρκῶς τὴ Θράκην πῶς θὰ εἴμποροῦσε νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐκείνη διὰ τὴν ὅσο τὸ δυνατόν καλυτέρα ἐμφάνισι.

Ἡ Θράκη εἶχε ψυχὴ καλλιτεχνικὴ καὶ πάντοτε τοῦ ἔλεγε σχέδια καὶ ἐμπνεύσεις διὰ τὴν καλυτέρα διεξαγωγὴν τοῦ μνημοσύνου, ἀπὸ τὰ ὅποια ὁ ἀδελφός της ἔμεινε κατενθουσιασμένος. Ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ κάθε κατάστροφον τῶν σχεδίων σταματοῦσε εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐξόδων. Χρειάζονταν καὶ μερικὰ χρήματα καὶ ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ κάποιος νὰ τὰ πληρώσῃ. Ἡ Θράκη ἦταν κατάλληλη, ἀλλὰ δὲν εἶχε. Ὁ ἀδελφός της θὰ εἶχε ἕνα τόσο ποσόν, ἀλλὰ ἦταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς δὲν ἐξοδεύουν ποτὲ τὰ περισσεύματά των. Πόσο δυστυχεῖς εἶναι μερικοὶ πλούσιοι! Τρέμουν μὴ τυχόν ὀλιγοστεύσῃ ἡ περιουσία των. Ἐνῶ ὁ πτωχὸς αἰσθάνεται διαρκῶς συγκινήσεις ἀπὸ τὰς τόσας διακυμάνσεις τῆς ζωῆς. Ὁ πτωχὸς δουλεύει διὰ νὰ ζήσῃ. Φαντασθῇτε τώρα πόσο θὰ εὐχαριστηθῇ ἐὰν θὰ τοῦ ταιριάσῃ νὰ ζήσῃ καὶ μιὰ μέρα χωρὶς νὰ δουλέψῃ! Ἐνῶ ὁ πλούσιος δὲν θὰ αἰσθανθῇ ποτὲ αὐτὴν τὴν ἀπόλαυσιν. Ἀντιθέτως δὲ δοκιμάζει συχνὰ ἀπογοητεύσεις, διότι τὰ

κέρδη τῆς ἐπομένης δὲν εἶναι ἴσα μὲ αὐτὰ τῆς προηγούμενης. Ὁ πτωχὸς εἶναι εὐτυχὴς ἂν θὰ ζῇ χωρὶς νὰ δουλέψῃ ἢ ἂν θὰ δουλέψῃ κάπως ἀναπαυτικά. Διὰ τὸν πλούσιον ὅμως δὲν εἶναι ἀρκετὸ αὐτό. Ἀλλοίμονον ἂν θὰ περάσῃ καμμιά μέρα χωρὶς νὰ ἀποταμιεύσῃ κάτι!..

Διὰ τὴ Θράκη δὲν θὰ ἦταν τίποτε νὰ δώκῃ τὰ λεπτά της, ἔαν θὰ εἶχε, διὰ νὰ κάμῃ ὁ ἀδελφός της μνημόσυνο εἰς τοὺς γονεῖς των. Ἐνῷ δι' ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα ἦταν πολὺ σπουδαῖο. Ἀδύνατον νὰ ἐξοδέψῃ τὰ λεπτά του εἰς τὸν ἀέρα. Ὅσο διὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς μνήμης τῶν πεθαμένων γονέων των, ναὶ μὲν, καλὴ θὰ ἦταν, ἀλλὰ θὰ ἦταν καλλίτερα νὰ γίνονταν μὲ ξένα λεπτά!

Ἄχ! αὐτὰ τὰ λεπτά. **ΔΕΝ ἔπρεπε νὰ εἶναι** τόσο γλυκά. Τώρα μάλιστα ποὺ διεφώνησε μὲ τοὺς ἀρχαιολόγους, ἡ σκέψις τοῦ αὐτῆ, νὰ κάμῃ μνημόσυνο εἰς τοὺς πεθαμένους γονεῖς του, νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴ μνήμη των εἰς τοὺς νοικοκυραίους τῆς πολιτείας ἐκείνης καὶ νὰ ἀκουσθῇ, νὰ φημισθῇ, καὶ ὁ ἴδιος διὰ τὰ γενναῖα τοῦ ἔργου, τοῦ ἔγινε ἀληθινὴ μανία.

Ἡ Θράκη ἄρχισε νὰ τὸν συμπαθῇ πολὺ διὰ τὴν εὐλάβειά του αὐτῇ πρὸς τὴ μνήμην τῶν γονέων των καὶ δὲν ἔπαυε νὰ σκέπτεται ἡμέρα καὶ νύκτα τὸν τρόπον ποὺ θὰ ἐξοικονομοῦσε τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν διὰ νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν της, μὲ τὴν προϋπόθεσιν βέβαια ὅτι τὸ μνημόσυνο θὰ ἐγίνετο καὶ ἐκ μέρους της καὶ ὅτι ὁ ἀδελφός της θὰ τὴν ἐσύστηνε ὡς ἀδελφῇ του εἰς τοὺς καλεσμένους.

Ὅσο ὅμως καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς, πάλι δὲν θὰ εἰμπορέσῃ νὰ βρῇ τὴ λύσιν μερικῶν προβλημάτων ἂν δὲν θὰ μεσολαβήσουν καὶ τυχαῖα γεγονότα.

Εἰς τὴ γειτονιά της ζοῦσε μιὰ γυναῖκα, ποὺ ὁ ἄνδρας της ἦταν γυρολόγος πραγματευτής. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε μερικὰ λεπτά, ἀλλὰ δὲν τὰ φανέρωνε στὴ γυναῖκα του. Ἦταν ἡ δεύτερη αὐτῆ ἡ πρώτη εἶχε πεθάνει. Καὶ σὰν δεύτερη γυναῖκα, ὁ ἄνδρας της δὲν τῆς εἶχε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Δὲν τῆς εἶπε ποτὲ ποῦ εἶχε τὰ λεπτά του. Ἡ μοῖρα του δὲ τῷ φερε, ἓνα μῆνα πρὶν πεθάνῃ, νὰ βουβαθῇ καὶ ἔτσι εἰς κανέναν δὲν εἶπε ποῦ εἶχε κρυμμένον τὸν θησαυρό του.

Ἀπελπισμένη ἡ γυναῖκα τοῦ ρωτοῦσε δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἂν θὰ μπόρουσε κανεὶς νὰ τῆς δώσῃ καμμιά συμβουλή, μὲ τί τρόπον νὰ βρῇ τὰ κρυμμένα χρήματα τοῦ μακαρίτη. Καὶ κάποιος τῆς εἶπε νὰ πάγῃ εἰς ἓνα μέντιον, κάτω εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ νὰ ζητήσῃ γνώμην ἀπὸ αὐτὸ διὰ τὸν κρυμμένο θησαυρό.

Πραγματικὰ ἡ γυναῖκα αὐτῇ σηκώθηκε καὶ ἐπῆγε εἰς τὸ μέντιον, ποὺ κατοικοῦσε εἰς τὸ κέντρο τῆς πολιτείας καὶ ποὺ κατὰ διαβολικὴ σύμπτωσιν ὠνομάζονταν Κύρκη, δηλαδὴ μὲ τὸ ὄνομα ἐκείνης τῆς ὁμηρικῆς θεᾶς ἢ μάγισσας ποὺ ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους γουρούνια. Τὸ ἐπίθετον τῆς Κύρκης ἦταν Μιχαλίνα. Τώρα ἴσως μερικοὶ νὰ μᾶς ἐλέγξουν καὶ ὡς ἀνορθογράφους, διότι τὰ βιβλία τὸ γράφουν Κίρκη, μὲ γιῶτα, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν φταίω ἐκεῖνη μὲ ὕψιλον τὸ γράφει, καὶ ἡμεῖς δὲν εἰμποροῦμε νὰ

κάμωμε τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ ἀντιγράψωμε ἐκεῖνα ποὺ βλέπομε καὶ ἐκεῖνα ποὺ γίνονται.

Ἡ Θράκη ἓνα βράδυ, γυρίζοντας εἰς τὸ σπίτι της ἀπὸ μιὰ ἐπίσκεψι ποὺ ἔκαμε εἰς τοῦ ἀδελφοῦ της, καὶ ποὺ ἔγινε πολὺς λόγος πάλι διὰ τὸ μνημόσυνο τῶν γονέων των, καὶ ἐσκόνταψαν πάλι εἰς τὸ μεγάλο ἐμπόδιο, τὴν ἐξεύρεσι τῶν χρημάτων, εἰς ἓνα μεγάλο γωνιακὸ σπίτι, ἐδιάβασε μιὰ μπρούντζινη ταμπελίτσα ποὺ ἔγραφε:

«Κύρη Μιχαλίνα, πτυχιούχος μέντιουμ τῆς Ἑταιρίας Ψυχικῶν Ἑρευνῶν».

Κι' ἐσκέφθηκε: «Οἱ γονεῖς μας ἄρα γε δὲν εἶχαν λεπτὰ; Εἶχαν, ἀλλὰ θάνατι κάπου κρυμμένα. Ναί, κρυμμένα, ἀλλὰ τὸ μέντιουμ, ἡ Κύρη ἢ Μιχαλίνα, ὑπέδειξε τὸ μέρος ὅπου εἶχε κρυμμένα τὰ χρηματὰ του, ὁ ἄνδρας τῆς γειτόνισσας ἐκείνης. Δὲν θὰ μπορέσῃ ἄρα γε νὰ πῇ καὶ στὸν ἀδελφὸ μου, ποὺ ἔχουν καὶ οἱ γονεῖς μας κρυμμένα τὰ λεπτὰ των; . . »

Τὴν ἄλλη φορὰ ποὺ πῆγε εἰς τοῦ ἀδελφοῦ της, εἶπε τὴν σκέψι της αὐτὴ καὶ ὁ ἀδελφός της τὴν εὗρηκε πολὺ σωστή. Ἐδῆλαε μάλιστα τὸ σημειωματάριό του κι' ἐσημείωσε τὴν διεύθυνσι τῆς Κύρης, ὅχι τόσο ἐξ αἰτίας ποὺ δὲν θὰ εἴμποροῦσε νὰ τὴν βρῇ, διότι ἡ Κύρη κατοικοῦσε τότε εἰς τὸ κεντρικώτατο μέρος τῆς πολιτείας, ἀντίκρυ εἰς μίαν πασίγνωστη ἐκκλησίαν, ποὺ καὶ μὲ κλειστὰ ἀκόμη μάτια θὰ εἴμποροῦσε νὰ πάγῃ ὁ καθένας, ἀλλὰ τὸ ἐσημείωσε διὰ νὰ μὴν ξεχάσῃ νὰ πάγῃ τὴν ἐπομένη χωρὶς νὰ χάνεται πολὺτιμος χρόνος.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰς μέρες καὶ χαρούμενος πῆγε εἰς τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς εἶπε:

— «Ὅλα τελείωσαν! . .

Ἡ Κύρη τοῦ ὑπέδειξε τὸ μέρος ποὺ ἦταν κρυμμένος ὁ θησαυρὸς τῶν γονέων των, καὶ ὁ ἀδελφός της, ὁ ἔξυπνος καὶ καλός, τὸν εὗρηκε χωρὶς μεγάλο κόπο, καὶ θὰ εἴμποροῦσε τώρα νὰ κινηθῇ ἐλεύθερα.

Ἡ Θράκη χάρηκε πολὺ διὰ τὸ εὐχάριστο αὐτὸ γεγονὸς καὶ αἰσθάνθηκε κάποια ὑπερηφάνεια, ποὺ ἡ σκέψις της, νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὸν ἀδελφὸ της τὴν Κύρη Μιχαλίνα ὡς μοναδικὴν ἐλπίδα ἐξουδετερώσεως τῆς οἰκονομικῆς δυσχερείας, ἐδῆλαε σὲ καλὸ τὸν ἐπίσκοπον μάλιστα πὼς αὐτὸς θὰ τῆς χρεωστοῦσε καὶ χάρι καὶ θὰ τὴν ἀνεγνώριζεν ὡς πρωτουργὸν τοῦ μνημοσύνου.

Δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία, ἐφόσον τῆς ἐζήτησε νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ διὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἐργασία. Ἡ Θράκη ἦτο περισσότερο καὶ ἀπὸ βεβαία πὼς εἰς τὸ μνημόσυνο θὰ παρευρίσκονταν κι' ἐκείνη, ὡς ἀδελφὴ τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ παιδί τῶν ἰδίων γονέων. Θὰ τραγουδοῦσε βέβαια καὶ τὸ «Ἀγγελικὸ τραγοῦδι», ἀλλὰ ὅχι κλεισμένη μέσα εἰς τὸ κουτί, ὅπως ἔκαμνε εἰς ξένα μνημόσυνα, ποὺ τὴν ἐπλήρωναν, ἢ καὶ ἂν θὰ ἔμπαινε καὶ μέσα, αὐτὸ ἐνόμιζε πὼς θὰ ἐγίνετο ἐμπρὸς εἰς ὅλους τοὺς καλεσμένους, καὶ ὅλοι θὰ εἴξευραν ποιά ἦταν ἡ τόσο γλυκεῖα τραγουδίστρια.

Τέλος, ἀφοῦ ἔγιναν ὅλες οἱ προετοιμασίες καὶ ἡ ἀδελφή του τὸν ἐβοήθησε μὲ ὅλη της τὴν καρδιά, ἦρθε ἡ ἡμέρα τοῦ μνημοσύνου.

Ἡ Θράκη, ντυμένη μ' ἓνα σεμνὸ μαῦρο φόρεμα, ἐπῆγε εἰς τοῦ ἀδελφοῦ της τὸ σπίτι. Ἀλλὰ ὁ πρῶτος λόγος ποὺ τῆς ἀπηύθυνε ἐκεῖνος, ἦταν:

— Γιατί ἦρτες ἀπὸ τώρα; . .

Δὲν ἐπερίμενε αὐτὴ τὴν ἐρώτησι, κι' ἐσκέφθηκε πῶς ὁ ἀδελφός της ἤθελε, φαίνεται, νὰ πάγῃ τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἔφθαναν ὅλοι οἱ καλεσμένοι, διὰ νὰ τοὺς ξαφνίσῃ μὲ τὴν ἄφιξι καὶ τὴν παρουσίασι τῆς ἀδελφῆς του.

— Δὲν πειράζει, εἶπε ἡ Θράκη, θὰ σὰς βοηθήσω στὸ συγύρισμα τοῦ σπιτιοῦ.

Ἀλλὰ τὸ σπίτι ἦταν συγυρισμένο καὶ οἱ καλεσμένοι ἄρχισαν νὰ μαζεύωνται. Μερικοὶ μάλιστα βρῖσκονταν εἰς τὸ διάδρομο καὶ ἡ Θράκη ἐπερίμενε νὰ συστηθῇ ἀπὸ τὸν ἀδελφό της εἰς αὐτούς. Ἐκεῖνος ὅμως τὴν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τοὺς ξένους καὶ τὴν ἔβαλε, μᾶλλον τὴν ἔσπρωξε, μέσα εἰς ἓνα στενωπὸ καὶ ἀμέσως ἔκλεισε τὴν πόρτα.

Καὶ ἡ Θράκη, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῇ, εὐρέθηκε κλεισμένη μέσα εἰς ἓνα κακοφνιασμένο κουτί, διὰ νὰ τραγουδήσῃ τὸ «Ἀγγελικὸ τραγοῦδι» . . .

Τότε κατάλαβε διατί ὁ ἀδελφός της στενοχωρέθηκε τόσο πολὺ ποὺ πῆγε ἐνωρίς: Τὸ τραπέζι δὲν εἶχε ἐτοιμασθεῖ ἀκόμη· τὸ δὲ «Ἀγγελικὸ τραγοῦδι» ἦταν συνήθεια ν' ἀρχίζῃ ἀκριβῶς μαζὶ μὲ τὸ φαγί.

Δὲν πέρασε πολὺ καὶ ἡ Θράκη ἔνοιωσε νὰ με-

ταφέρεται τὸ κουτί μέσα εἰς τὴν τραπεζαρία. Καὶ ἀφοῦ ἐτοποθετήθηκε εἰς τὸ κατάλληλο σημεῖο, ἄκουσε τὸν ἀδελφό της νὰ τῆς δίνη ἀπ' ἔξω τὸ πρόσταγμα:

— Μπρός! . .

Ἀλλὰ ἡ Θράκη ἦταν μελαγχολικὴ· ἡ ψυχὴ της ἐσφίχθηκε καὶ δὲν εἶχε καμμία διάθεσι νὰ τραγουδήσῃ. Ἀρχισε νὰ σιχαίνεται τὸν ἀδελφό της καὶ νὰ θεωρῇ ὡς τὸ μεγαλύτερο ἀτύχημα τῆς ζωῆς της ποὺ τὸν ἐγνώρισε.

Ὁ νοῦς της ἀμέσως ἐπῆγε εἰς τὸ σπιτάκι της, εἰς τίς κότες της, στίς κατσίκες της, στὴν ὁμορφὴ γειτονιά της, τὴν ἀπέριττη, ποὺ τὴν ἔλουζε ὁ ἥλιος. Θυμήθηκε καὶ τὸ στραβὸ ζητιάνο, τὸ Μαθιό, ποὺ τόσο τὸν περιφρονῶσε καὶ τὸν ἀποστρέφονταν, καὶ ἀπεμάκρυνε, ἀνὰ τὰ ἔσθαι ἀπὸ τὸ κουτί, νὰ τὸν προστατεύῃ εἰς τὸ ἔξῃ καὶ νὰ τὸν περιβάλῃ σὰν ἀδελφὸ της.

Ὁ νοῦς της πλανήθηκε καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὄνειρο ποὺ εἶδε πρὶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀδελφό της. Θυμήθηκε τὴν ἁμαρτωλὴ ἐκείνη κοπέλλα, τὴν Δύστυχη, ποὺ χτύπησε νύχτα τὴν πόρτα της καὶ τῆς ἐξήτησε νὰ τὴν προστατεύσῃ. Ἐκείνη εὐρῆκε ἓνα παρὰθυρο ἀνοιχτό, κι' ἐπήδηξε εἰς τὸ κενόν, διὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ ἀδελφοῦ της. Διὰ τὴ Θράκη ὅμως δὲν ὑπῆρχε οὔτε αὐτὴ ἡ διέξοδος!

* *

Ἀπὸ ὥρα εἰς ὥρα ἄκουε τὰ «μπρός» καὶ τὰ

χτυπήματα τοῦ ἀδελφοῦ της, τὰ ἐπιτακτικά, πού τήν παρώτρυναν νά τραγουδήσῃ. Ἡ Θράκη δὲν ἐτραγουδῆσε. Ἐξέσπασε μόνον εἰς ἓνα βουβό κλάμμα, κλάμμα πού τήν ἐπνιγε. Καί τὸ κουτί ἦταν κακοφκιαγμένο, διότι ὁ ἀδελφός της τὸ ἔκαμε «οἰκονομικό», καὶ δὲν ἀερίζονταν καθόλου. Καί ἀπὸ τὴν ἔλλειψι δξυγόνου καὶ ἀπὸ τὸ πνιχτὸ κλάμμα της, ἡ Θράκη ἔσκασε ἀπὸ ἀσφυξία μέσα εἰς τὸ κουτί, ὅπως θὰ ἔσκανε κι' ἓνα πουλάκι μέσα εἰς ἓνα ταπωμένο μπουκάλι.

Ὅταν, τέλος, ὁ ἀδελφός της, θυμωμένος, ἀνοιξε τὸ κουτί διὰ νὰ τήν ἐπιπλήξῃ, πού δὲν ἐτραγουδοῦσε, ἓνας χείμαρρος, τὰ δάκρυα τῆς Θράκης, ἔτρεξαν ἕως τὸ τραπέζι τῶν καλεσμένων.

Ὅλοι ἔστρεψαν πρὸς τὸ κουτί καὶ εἶδαν τὸ πτώμα τῆς Θράκης νὰ πέφτῃ. Τὸ μισὸ ἔμετεν μέσα εἰς τὸ κουτί, καὶ τὸ ἄλλο μισό, μὲ τὸ κεφάλι μπρούμυτα, ἔπεσε εἰς τὸ δάπεδο.

Μερικοί, πού εἰξευραν τὸ μυστικὸ τοῦ «Ἀγγελικοῦ τραγουδιοῦ», ἐπεθεώρησαν τὸ κουτί κι' εὗρηκαν ὅτι δὲν ἀερίζονταν καλά.

— Κρίμα στὸ κορίτσι!.. ἔλεγαν κι' ἔβλεπαν μὲ βλοσυρὸ βλέμμα τὸν ἀπαίσιο ἀδελφὸ της.

Ἄλλοι παραπέρα ἔτριζαν δόντια κι' ἔσφιγγαν τίς γροθιές τους.

Ἐκεῖνοι ὅμως πού δὲν εἰξευραν τὸ μυστικὸ τοῦ «Ἀγγελικοῦ τραγουδιοῦ», σὰν εἶδαν τὸ πτώμα τῆς νέας νὰ πέφτῃ, ἔντρομοι ἐσηκώθηκαν νὰ φύγουν.

Ψύχραιμος ὅμως ὁ ἀδελφός της Θράκης, μὲ γλυκόλογα καὶ μὲ μαϊμουδίστικες χειρονομίες, προσ-

παθοῦσε νὰ τοὺς καθησυχάσῃ ὅλους, λέγοντας καὶ ἐπαναλαμβάνοντας :

— Γιατί, κύριοι, φεύγετε ; Γιατί στενοχωρεθήκατε ;.. Θὰ τῆς κάμω κι' αὐτηγῆς τοῦ χρόνου μνημόσυνο...

ΤΕΛΟΣ

Ἐγγραφή ἐν Ἀθῆναις, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1935.

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ
ΑΘΗΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ἐξ ὑποχρεώσεως φιλικῆς πρὸς τοὺς
συνδρομητάς μας, τῆς «Συζητήσεως», ἀπο-
στέλλομεν ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον τοῦ παρόντος
βιβλίου εἰς αὐτοὺς καὶ ὅσοι θὰ τὸ ἀρέσουν
καὶ θὰ θελήσουν νὰ τὸ κρατήσουν, παρα-
καλοῦνται θερμῶς νὰ μᾶς ἀποστείλουν τὸ
ἐξ εἴκοσι δραχμῶν ἀντίτιμον αὐτοῦ, καθό-
σον ὁ περὶ Τύπου νόμος ἀπαγορεύει εἰς
τὰ περιοδικὰ νὰ διανέμουν δωρεὰν βιβλία
εἰς τοὺς συνδρομητάς των.

Ἐὰν δὲ τυχὸν κἄνεις δὲν θὰ θελήσῃ
νὰ τὸ κρατήσῃ, παρακαλεῖται νὰ μᾶς τὸ
ἐπιστρέψῃ, διὰ νὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἐν
τάξει ἀπέναντι τοῦ Νόμου.

ΑΘΗΝΩΝ